

"fred og frihed - Årgang 1996"

"ikkevold - Årgang 1996"

Artikler fra bladet fred og frihed/ikkevold,
der udkom fire gange om året.

International Liga for fred og frihed og
Landsforbundet Aldrig Mere Krig samarbejdede
om udgivelsen, så bladene Fred og Frihed og
Ikkevold udsendtes med fælles indhold, men
hver sit omslag.

Omslaget var forbeholdt de to foreninger,
mens resten af bladet blev redigeret af en
redaktion fra begge foreninger
v/ Ida Harsløf (fred og frihed) og
Peter Kragh Hansen (ikkevold).

Downloadet fra "FRED.dk"

OnLine Biblioteket - FRED.dk/biblion/

"OnLine Biblioteket" i FRED.dk
er startet af Aldrig Mere Krig
ved Tom Vilmer Paamand og Holger Terp

Kommentarer sendes til Tom@FRED.dk

nr. 4 1996:

[Danmark sælger ud](#)
[Det militære tag-selv bord](#)
[Hvor er fjenden?](#)
[Spot på verden](#)
[Støt russiske fredskvinder](#)
[Kvinder og modstand i
_Sydasien](#)
[Kvinder i Burma](#)
[Politisk fange i Suharto's
_Indonesien](#)
[Fremgang for dødens
_købmænd](#)
[Tyrkiet fængsler nægter-
leder](#)
[Børn i krig - børn som
_soldater](#)
[Konfirmander på
_hjemmeværnsøvelse](#)
[Ti hovedanbefalinger om
_børn og krig](#)
[Likvidation af verdens
_atomvåben](#)
[Den internationale
_Domstol i Haag](#)
[Et tabu bliver brudt](#)
[Det hemmelige våben](#)
[Styrk fredens kræfter](#)
[Foredrag](#)

fred og frihed/ikkevold nr. 4 1996

Den 1. december er Fredsfangere Dag

Der er tradition for at vi pacifister i tiden omkring denne dag skriver og hermed opmuntrer de mange fredsfanger, der sidder i fængsler rundt omkring i verden.

Danmark sælger ud

En malysisk millionær hyldes i de danske aviser som den store redningsmand. Dato Amin Shah vil lægge 600 millioner kontante kroner på bordet hos Danyard-værfterne i Aalborg og Frederikshavn, der var truet af lukning - og masser af danske arbejdspladser er reddet.

Alle jubler - og baggrunden for investeringen ryger langt ned i teksten: Malaysia har brug for krigsskibe og der er en ordre på 27 nybygninger på vej til en samlet værdi af op mod 10 milliarder kroner.

Danyard har i årevis kæmpet for at få del i den ordre sammen med Naval Team Danmark, en sammenslutning af danske våbenfabrikanter. De fik sendt inspektionsskibet "Vædderen" på charmetur helt til Asien. Regningen blev sendt til de danske skatteydere, selv om Rigsrevisionen brokkede sig.

Danyard og vennerne i Naval Team Danmark har god ekspertise i bygning af krigsskibe. I samarbejde med det danske forsvar har gruppen udviklet og bygget Standard Flex skibene til det danske forsvar. Det er denne knowhow, som den malysiske millionær vil have fingrene i.

De nordjyske arbejdspladser er reddet på kort sigt, men mon ikke Dato Amin Shah hurtigt får faxet de danske arbejdstegninger hjem til Malaysia. Her kan skibene

bygges billigere og der er ingen besværlige regler for våbeneksport. Mens resten af pressen hylder dødens kræmmere vil vi lige gøre opmærksom på, at enhver arbejder har ret til at nægte at deltage i militær produktion. Og det er den eneste arbejdsvægning, der ikke betyder karantæne for retten til dagpenge.

Tom Vilmer Paamand

Det militære tag-selv bord

Forsvarsforliget er et år gammelt, men rammen gælder også de næste fire år. Forliget sikrer, at mens alle andre ministerier hvert år rammes af nedskæringer, kan forsvaret rage til sig. Det nylige vedtagelse af dette års finanslov fik Geert Grønnegaard til at finde forliget frem.

Af Geert Grønnegaard

Der ligger masser af skjulte skandaler i forsvarsforliget, som er dateret 8. dec. 1995. Overfladisk ser det ganske tilforladeligt ud. Selve grundbudgettet for de fem år, „forsvarsrammen“ kaldet, er på 16 milliarder kr, næsten det samme som i 1994. Men nede i teksten, over seks sider, kommer alle luskestregerne, som efter et groft slag på tasken hurtigt kan løbe op i 3-4 milliarder ekstra i hvert af de følgende fire år, som forliget løber.

Det mest kontroversielle er nok følgende korte sætning: „Udover forsvarsrammen kan forsvaret afholde udgifter som følge af optjente renteindtægter under ordningen om selvstændig likviditet.“

Det er sådan noget, man har hørt om fra Nigeria, Tyrkiet, Burma og Chile, hvor militærdiktaturer har ladet rustningerne finansiere ved direkte at sætte sig på penge- og vareformidlingen i deres lande, men som man ikke havde troet at skulle se i Danmark. Hvornår og hvordan skulle militæret af alle institutioner have opnået selvstændig likviditet? Grundlovens § 46, stk. 2 forbyder temmelig klart sådanne konstruktioner.

Ifølge andre små bisætninger i teksten kan forsvaret ubesværet jonglere rundt med bevillingerne over de nu resterende fire år af forligsperioden og for den sags skyld spekulere på Børsen (eller hvor de nu vil spekulere) for milliardbeløb. Ikke engang dollarkurstab behøver de frygte, det får de også kompensation for. Eller prisstigninger på materiellet, hvis indkøb udsættes. Også det bliver forlods dækket. De kan bare stryge renterne.

Miljø for god betaling

For at finansiere dette orgie af selvstændig likviditet for forsvaret, er finansministeren nødt til at gå helt anderledes hårdt til værks med øgede skatter eller kommercielle lån, hvor man godt ved hvad der må betales i rente.

Overførslen af nogle miljøopgaver tæller firedobbelt ved hjælp af alle bisætningerne:

1. Militæret får lidt humanitær goodwill (så det ikke ligner bar død og ødelæggelse).
2. De får udvidet selve forsvarsrammen med 43 millioner i samme anledning.
3. Når de en dag skal ud at fiske alger vil de kræve det særskilt dyrt betalt.
4. Endelig, når de til sin tid en dag sælger miljøskibene, vil de også stryge salgsprisen.

Kors, hvor er det smart, Egon.

Så er der et helt afsnit om „provenufinansieringsordningen“. Det er første gang man direkte navngiver dette regnskabsfusk, som aldrig er blevet godkendt, når det er andre ministerier der prøver noget tilsvarende. Der er ikke og har aldrig været lovhjemmel for et ministerium til at kunne råde over salgsprouvet ved grundsalg.

Ingen lovhjemmel

Både statens indtægter og statens udgifter skal ifølge grundloven fremgå af årets finanslov. Heller ikke et forsvarsforlig er nogen lovhjemmel, selvom det dog står på et stykke papir. Ikke engang Folketingets egen „lovbutik“ havde dette papir, endsige

bibliotekerne. Det viser blot, hvor lukket det hele er foregået.

Man kan selvfølgelig i løbet af et helt finansår løbe ind i uforudsete udgifter eller indtægter. Disse kan så behandles enkeltvis i finansudvalget som de undtagelser de er. Men hvis man ligeud aftaler, at militæret må sætte sig på salgsprovenuet for alle grundsalg fem år i træk, så er der ikke mere tale om undtagelser.

Så har man forsøgt at gøre det til en regel, og det kræver ifølge grundlovens § 46 en egentlig lov. Med 36.000 hektar under forsvarets administration giver, det et potentiale på 36 milliarder kr, hvis de solgte rub og stub, og det kan ikke være meningen, at sådan noget skulle kunne foregå i dølgsmål.

Frit frådseri

Teksten siger videre:

„Der ydes kompensation efter hidtidige principper for forsvarets deltagelse i forureningsbekæmpelse og lignende ikke-militære opgaver.“

De hidtidige principper gik for 1994 ud på, at man havde opstillet et særligt internt budget for forsvarets miljøindsats, hvortil man havde posteret 141 millioner kr. Af disse var de 38 millioner kr bøder og CO2-afgifter for et umådeholdent varme-og elforbrug på kasernerne. Ifølge forliget kan man nu kræve ekstra kompensation for dette, jo mere man frådser.

De 23 millioner kr til planlægning af en ny generation ubåde er så vanvittigt, at ikke engang den socialdemokratiske forsvarsordfører har kunnet se noget behov, og pressen har da også her været vågen nok til at bruge posten til velfortjent satire. Hvis man går ind i tekstens afsnit om personaleforbruget, vil man se at der i alle årene opereres med to høvdinge for hver indianer. Hvis folkekirken skulle drives med det samme høvdingeforbrug, ville vi have været præster allesammen.

Hækkerups fremmedlegion

Så er der det nymodens med det internationale humanitære. Efter Helle Degns oprindelige ide fra 1993 skulle det have været et rent civilt tilbud med nødhjælp, lægehjælp, mæglerbistand, tolke, etc. Men Hækkerup sørgede for, at Helle Degn uden nogen begrundelse blev fyret som minister. Han skulle nok tage sig af det internationale. Nu søger han febrilsk med breve fra amtsborgmestrene at kapre læger til sin fremmedlegion og sine feltlazaretter, og vil helt ublufærdigt lade dem betale over ulandsbistandens katastrofedel. Også det fremgår af teksten.

Forsvarsministeriets øststøtteaktiviteter fortsættes (godt nok indenfor rammen) med 50 millioner kr for 1996. Men ingen har prøvet at forklare visdommen i disse arrangementer. Ministeriet angiver selv for blot Polen alene at have over 70 aktiviteter i gang. Polen har en hær på 255.000 mand, og selv politikerne har indset, at det er mindst 200.000 for meget, og at det største problem er at få hjemsendt alle disse overflødige folk.

Ifølge en nyligt offentliggjort meningsundersøgelse var folk blevet bedt om at prioritere mellem statens mange opgaver, Derunder blev militærvæsenet utvetydigt placeret på bundpladsen. Det er derfor temmelig tvivlsomt, om folkestemningen ville

være parat til åbent at acceptere en lusket ekstra bisætningsbevilling på 3-4 milliarder kroner oven i de 16 til dette militær.

Hvor er fjenden?

Et forsøg på en trusselvurdering

Af Holger Terp

Der er i øjeblikket, set med en tidshorisont frem til den anden side af årtusindskiftet, ikke nogen troværdige militære og politiske trusler mod NATO og organisationens enkelte medlemslande. Det er ikke sandsynligt, at den tidligere Warshawapagt kan genskabes og det samme gælder for Sovjetunionen. Dertil er landene for politisk uenige.

Der er ikke nogen andre organisationer som kan stille en troværdig militær trussel mod NATO-landene. De arabiske lande er for uenige politisk og religiøst til det er sandsynligt, at de vil kunne sluttes sammen i et militært samarbejde. Og under alle omstændigheder kan de ikke mønstre en tilsvarende militær slagkraft. Landene i Afrika og Latin- og Sydamerika er også for politisk uenige til at være en militær trussel, og de har heller ikke en militær infrastruktur og politiske organisationer, hvori et militært samarbejde mod NATO vil være naturligt.

I Asien er det kun den kinesiske folkerepublik som udgør en militær og politisk trussel mod NATO, og her først og fremmest mod USA. Her gælder der dog det forbehold, at kineserne i øjeblikket ser mere ud til at være interesseret i at handle med ame

rikanerne, end de er interesseret i at rasle med sablen.

I Europa er der ikke nogen militær trussel mod NATO. De nordiske lande har et glimrende samarbejdsforum og EU sandsynliggør, at der ikke vil komme væbnede konflikter inden for dette område.

Tværtimod har europæerne en sikkerhedspolitisk samarbejdsorganisation OSCE, hvor det vil være naturligt at løse regionale konflikter inden det kommer til væbnede konflikter, såfremt konflikterne ikke kan løses i FN-systemet.

I samme takt som OSCE og FN bliver udbygget, mindsker det behovet for militære organisationer som NATO og WEU. Set i lyset af den nuværende mangel på militære trusler kan både NATO og NATO-samarbejdet derfor sættes på et vågeblus, sættes økonomisk stand by, indtil den sikkerhedspolitiske situation igen har ændret sig markant til det værre.

For at forbedre sikkerheden i Europa er det derfor nødvendigt at OSCE-samarbejdet udbygges og at alle planer om at udvide NATO med de østeuropæiske lande sættes i bero. Der er ganske enkelt ikke nogen militære begrundelser for udvidelsen af NATO. Derimod er der en masse grunde for at styrke det civile samarbejde i Europa i retning af øget respekt for menneskerettigheder og militærnægtelse.

Big Brother blev den lille.

En norsk parlamentarisk kommission udarbejdede den såkaldte „Lund-rapport“, der skulle afdække om det norske efterretningstjeneste overtrådte sine beføjelser.

Undervejs forsøgte samme efterretningstjeneste at finde belastende materiale om kommissionens medlemmer i Stasis arkiver. Affæren har nu tvunget både den norske justitsminister og chefen for det norske efterretningstjeneste til at forlade deres poster.

Spot på verden

Hellige missiler.

Overhovedet for den russisk-ortodokse kirke har nu velsignet de russiske atomvåben.

- Tilstedeværelsen af atomvåben viser vore modstandere, at man ikke skal prøve kræfter med den mægtige russiske styrke, udtalte patriarken Aleksei II.

CIA ansætter egne hackere.

Den amerikanske efterretningstjeneste gør sig klar til elektronisk krig på internettet. I følge planerne vil USA for eksempel tømme kendte terroristers hemmelige bankkonti. De officielle hackere skal også udvikle en særlige computer-virus, der kan lamme store computersystemer.

Miljøaktivist fri igen.

Den russiske miljøforkæmper og tidligere officer Aleksandr Nikitin er blevet løsladt efter mere end ti måneders isolations-fængsel. Den ny russiske efterretningstjeneste anklagede Nikitin for at have solgt statshemmeligheder om den russiske atomslagstyrke til den norske miljøorganisation Bellona. Hemmelighederne var offentlige oplysninger om de voldsomme radioaktive udslip, som den russiske nordflåde er skyld i.

Læger forgyldes som soldater.

Den Internationale Brigade mangler 90 læger få måneder før brigaden skal være kampklar. Forsvarsminister Hans Hækkerup vil derfor forbeholde attraktive civile lægestillinger til læger, der vil tegne kontrakt med Danmarks nye fremmedlegion.

Flådeøvelse for fred.

Krigsskibe fra Polen, Letland, Litauen og Sverige deltog 10. oktober i en af de største flådeøvelser i Danmark i nyere tid. Øvelsen var en del af øst-vest samarbejdet „Partnerskab for Fred”. - Vores vigtigste budskab til Rusland er, at vi ikke er nogen trussel, udtalte NATOs generalsekretær Javier Solana om den storstilede flådeøvelse.

Fredsgrupper hindrer militære flysalg.

Amerikanske fredsgrupper har fået udsat salget af F-16 fly til Indonesien og Super Cobra angrebs-helikoptere til Tyrkiet. Det flotte resultat kommer efter en måneder lang kampagne, der har fik mange medlemmer af kongressen til at være kritiske overfor disse salg. Kampagnen fortsætter, da den også har som formål at få fastsat generelle etiske grænser for amerikanske våbensalg. Den amerikanske regering vil nu i stedet prøve at få afsat F-16 flyene til Filipinerne.

Militære demonstrationer i Rusland.

På militære anlæg fra St. Petersburg til Vladivostok demonstrerede soldater og arbejdere i september mod manglende lønninger. Arbejdere på våbenfabrikker og militære skibsværfter protesterede med strejker og protestaktioner. Også det meste af staben fra Forsvarsministeriet demonstrerede, da de ikke har fået løn i månedsvis.

Oprejsning for tyske desertører.

Det tyske forbundsråd vedtog den 18. oktober en resolution, der erklærer domme for desertering under det nazistiske styre for ugyldige. Forbundsrådet opfordrer regeringen til at sikre, at ofrene og de pårørende modtager erstatning, hedder det. Politiken citerer ikke navngivne historikere for at have vurderet, at omkring 20.000 blev henrettet af nazi-styret for desertering eller ulydighed.

Danske soldater fra Golfkrigen undersøges.

Omkring halvdelen af de danske FN-soldater, der deltog i Golfkrigen, har klaget over dårligt helbred, viser en forundersøgelse fra Arbejdsmedicinsk Klinik. Undersøgelserne fortsætter nu for at fastslå, om soldaterne blev udsat for særlige skader under Golfkrigen. I USA har militæret indrømmet, at de amerikanske tropper blev udsat for kemiske kampstoffer, da et militært anlæg blev sprængt i luften.

For få piloter til F16.

Den ene eskadrille på Flyvestation Aalborg bliver stående på jorden, da der mangler piloter. En del piloter har forladt flyvevåbnet for at blive ansat hos luftfartsselskaberne og i løbet af vinteren udløber kontrakterne for et hold mere.

Støt russiske fredskvinder

I dette brev opfordrer Susanne Arends fra Lønstrup ved Hjørring til støtte for de russiske fredskvindes demonstrationer for fred i Tjetjenien.

I midten af oktober fik jeg brev fra den russiske kvinde Zoya Volodina fra russisk Karelien, der skulle have været med til mødet i Nordiske Fredsnetværks møde i Skørping i august i år.

Hun var meget ked af, at hun havde været forhindret i at deltage, men håber at vi kan holde kontakt, så de også i Rusland kan vide, at de ikke er alene. På det Karelske Forskningscenter, hvor hun arbejder, støtter man mellemfolkeligt solidaritetsarbejde. I øjeblikket arbejder de med et møde (demonstration?) i Petrozavodsk, Karelien, den 3. december som en protest mod krigen i Tjetjenien. Hun sendte et udklip med brevet. Det var på russisk, så det tog lidt tid, før jeg kunne få det oversat. Udklipet var en erklæring fra en gruppe kvinder, der protesterer imod krigen i Tjetjenien. Erklæringen beskriver de sociale problemer i Rusland, hvor der dårligt er råd til brød til pensionisterne og alle de øvrige grupper, som ikke lige er med i toppen, men hvor man alligevel har råd til at bruge enorme midler til krigen i Tjetjenien. Erklæringen advarer ligeledes imod den store sult- og økologiske katastrofe, der kan blive resultatet af krigen i Tjetjenien. I øjeblikket ødelægges marker m.v. af militære køretøjer og af krigen i øvrigt.

Tjetjeniens store naturressourcer af olie og gas, der er en af årsagerne til krigen, kan blive til altødelæggende naturkatastrofer, hvis den ene eller den anden part i krigen begynder at udføre terrorisme imod naturgasledningerne, hvilket man er meget bange for i øjeblikket.

Erklæringen beder alle om at støtte arbejdet for at stoppe denne krig. Den beder endvidere om at støtte det tjetjenske folks ret til at afholde folkeafstemning om den tjetjenske republik folkeretslige status (d.v.s. om den skal forblive en del af Rusland eller blive selvstændig).

Jeg medsender et udkast til en støtteerklæring, som I så kan sende videre til andre fredsorganisationer, hvis I synes, og bede dem om at skrive under og sende direkte til den nævnte adresse.

Kærlig hilsen

Susanne Arends

Rubjergvej 30, Lønstrup

9800 Hjørring

Tlf. 98 96 06 85

Declaration of support

I support the work of all peace organizations in the former Republic of Sovjet, who struggle for peace in Chechnya.

I denounce the use of public funds for military purposes in Chechnya and anywhere.

I urge the parties of the war to stop fighting and start serious peace negotiations at once.

I acknowledge the right of any population to decide on its own nationality by a democratic referendum.

Name: _____

Signature: _____

Organization: _____

Address: _____

To: The Karelian Research Centre for Gender Studies

Att. Mrs. Zoya Volodina

Pushkinskaya st. 11

Petrozovodsk 185610

Karelia

Russia

Redaktionen opfordrer hermed læserne til at udfylde nedenstående erklæring, at klippe den ud og at sende den til Zoya Volodina på adressen nederst i erklæringen.

Kvinder og modstand i Sydasi

Et seminar om konflikter og udvikling i Sydasi tegnede et barskt billede af forholdene

Af Inger Nyegaard

I august i år afholdt Kvindernes Internationale Liga for fred og frihed et seminar på Sri Lanka med titlen „Konflikter og Udvikling i Sydasi. Kvinder i Konfliktløsninger og Forebyggende Diplomati“.

Seminaret indledtes med en velkomst af Mamel Tiranagama fra Sri Lanka sektionen, hvorefter Elditha Ballantyne bød velkommen og arbejdsminister Mahina Rajapakse, Sri Lanka holdt en velkomsttale. Derefter var der en meget smuk traditionel ceremoni, hvor alle „pingerne“ tændte et blus hver i en kæmpe olielampe.

Der var inviteret kvindelige oplægsholder fra Bangladesh, Nepal, Pakistan, Indien, Kina, Vietnam, Cambodja, Burma og Sierra Leone. I den forbindelse er jeg glad for at kunne fortælle, at Danida har støttet med \$ 11.500, så fem kvinder fra Sydasi kunne deltage.

Alle oplægsholderne kunne fortælle om krig, vold og undertrykkelse i deres respektive lande. Problemerne er store, men der findes også mange dygtige og engagerede kvinder, der kæmper mod økonomiske interesser, gamle sædvaner og politiske magthavere.

Bangladesh

Bangladesh var repræsenteret ved en jurist fra instituttet for demokratiske rettigheder i Bangladesh og medlem af parlamentet. Efter hendes mening var fundamentalismen en trussel mod demokratiet og dermed mod kvinder. De religiøse minoriteter føler sig meget truede. Det er ikke Islam i sig selv, der er en trussel, men de grupper der udgiver sig for at være islamiske retroende og dækker sig under det. Det drejer sig ikke om fundamentalisme i en bestemt religion, der findes fundamentalisme i alle religioner og det er ekstremisterne, der er farlige.

Uddannelse er vigtig, hvor der ikke er fattigdom, er der ikke grobund for fundamentalisme, derfor må fattigdom bekæmpes. Vold mod kvinder er voksende. Kvinder må lære at forsvare sig med alle midler også om de så selv bliver voldelige. Hun gik dog stærkt ind for fredelig konfliktløsning, hvordan det så kan forenes med at bekæmpe vold med vold.

Bhutan

Bhutan er et lille kongerige med 600.000 indbyggere. Her overtrædes menneskerettighederne dagligt. Over 10.000 mennesker er flygtet. Heraf mange tusind kvinder, der er blevet voldtaget af militærpersoner. I den sydlige del af Bhutan lever mange indere og nepalesere, der har levet i Bhutan i generationer. Disse betragtes nu som uønskede, hvis de vil opretholde deres egen kultur og sprog. Alle bærer klæder, som blev brugt for hundrede år siden. Gør man ikke det bliver man straffet. Det tillades ikke flygtninge at vende hjem igen. Peoples Forum for Human Rights in Bhutan, der har sæde i Nepal, arbejder for at Kongen skal ændre dette.

Burma

Burma var repræsenteret af en kvinde fra Burma Women Union. Hun lever nu i eksil i Thailand. Hun måtte tillige med tusindvis af andre burmesere flygte efter opstanden september 1988. Mange lærere, læger, sygeplejersker og folk fra andre embeder, der havde deltaget i opstanden måtte lade sig pensionere. Nøden er meget stor, og regeringen hersker med stor brutalitet.

Ved valget i 1990 vandt den Nationale Liga for Demokrati en overvældende sejr. Partiet fik dog ikke lov til at danne regering og lederen Aung Sun Suu Kyi fik husarrest, flere ledere blev fængslet og sidder stadig i fængsel. Regeringen har indført markedsøkonomi og inviteret andre lande til at investere i Burma. Pengene skal bruges i borger

krigen. Hæren er vokset fra 180.000 til 400.000. Tusindvis af burmesere er blevet udsendt på tvangsarbejde til bygning af veje, broer, lufthavne o.l.

Befolkningen får dog ikke del i investeringerne. Alt går til juntaen. Omkring 40.000 unge kvinder og store børn er blevet tvunget til at arbejde i bordeller i Thailand i et samarbejde mellem politiet i Burma og Thailand. HIV blev først konstateret i 1988, men i 1994 var antallet steget til 450.000. Det skyldes både prostitution og narko. En ud af hver 25 mænd er narkoman. Aung.San Suu Kyi appellerer til verdens regeringer at foranstalte økonomisk boykot mod Burma, indtil regeringen går i dialog med oppositionen.

Cambodja

98% af børnene i Cambodja er underernærede. Aids er på fremmarch, og mange mennesker og især børn bliver dræbt af landminer. Kvinderne i Cambodja medvirker til at fremme den nationale uddannelse, hvilket er meget nødvendigt. Kun 22% af kvinderne kan læse og skrive. For hele befolkningen er tallet 45%. En organisation kaldet Kmer Women gør et stort arbejde på et buddhistisk grundlag. De opfordrer kvinder til uddannelse og deltagelse i politik. De er også stærkt involveret i arbejdet for bortskaffelse af landminer.

Indien

Også her blev der lagt stor vægt på uddannelse. Hun omtalte bl.a. en by hvor der rådede udbredt sult. Den lå i et rigt område med god landbrugsjord og en flod med fisk. Men indbyggerne forstod ikke at udnytte disse ressourcer. De havde i lang tid været fabriksarbejdere, men nu var fabrikken lukket. Derfor må der uddannes på alle niveauer, både, kvinder og mænd må uddannes. 75% af alle kvinder i Indien lever i slum, 35% af kvinder arbejder i miner eller med andet hårdt arbejde. 64% spædbørn er døde i et samfund på 6.000, i et velstående område. Der er store vanskeligheder med at skaffe vand. Kvinder kan ikke kæmpe for deres rettigheder, de er hele tiden på arbejde.

Kina

Repræsentanten herfra kom fra All-China Women's Federation. Hun holdt et oplæg om, hvorledes Kinas kvinder havde fået bedre vilkår, og at man stadig arbejdede på at styrke kvinders position. Ligeledes arbejder man sammen med regeringen på social udvikling især i de fattigste områder. Ved diskussionen efter indlægget var det vanskeligt for hende at besvare spørgsmål om bl.a. børnebegrænsning, børnehjemsbørn og menneskerettigheder. Det var helt tydeligt, at hun havde lært sin lektie, men ikke havde taget selvstændig stilling.

Nepal

Nepal er et meget fattigt land. Af den grund er landet heller ikke interesseret i at modtage flygtninge fra Bhutan. På grund af fattigdommen finder der et meget stort salg af kvinder sted. Der bliver årligt solgt ca. 5.000 kvinder til prostitution i andre lande i Sydøstasien. Kvinderne må uddannes, så de kan hævde deres rettigheder og deltage i samfundet. Før kan situationen ikke bedres.

Sierra Leone

Sierra Leone i Afrika var repræsenteret af en kvinde fra Sierra Leone Women's Movement for Peace. Hun fortalte om den vellykkede rolle gruppen havde spillet for afslutningen af borgerkrigen i landet. I 1994 sluttede grupper af kvinder af meget forskellig observans sig sammen og dannede ovennævnte gruppe. Den er ikke-racistisk, ikke-politisk og ikke-religiøs. Man arbejder for dialog, forhandling og fredelig løsning af konflikter. Samt forståelse for forskelligheder i kultur og meninger og for at lære kunsten at indgå kompromis uden bitterhed. Det var meget glædeligt at høre en så positiv stemme fra Afrika, der netop talte om fredelig konfliktløsning.

Sri Lanka

Sri Lankas problemer var jo et uundgåeligt emne. Stridighederne der var jo bl.a. grunden til afholdelsen af seminaret. Problemerne opstod da Sri Lanka var en britisk koloni. Briterne annekterede store jordområder, hvor de anlagde bl.a. te- og gummiplantager. De bønder, der boede der måtte flytte til andre områder. Man importerede derefter arbejdskraft til plantagerne fra Sydindien. Det var tamiler. I forvejen havde der i århundreder boet tamiler fra Sydindien.

Da briterne gik ind på at give en vis autonomi til det daværende Ceylon forlangte nogle tamilpolitikere, at tamilerne skulle repræsenteres med 50% i den lovgivende forsamling. Det gav de første sammenstød mellem de to grupper. Sri Lanka-tamilerne udgør 12,7% af befolkningen, indisk-tamil er 5,5% og singalesere 74%.

Dengang var tamilerne dominerende i det offentlige liv. Bl.a. fordi der havde været bedre uddannelse i det tamilske område. Efter uafhængigheden blev Sinkala det officielle sprog. Derved berøvedes tamilerne deres privilegerede position i forvaltningen. I 1958 blev der ved en lovændring forsøgt at forbedre situationen, i det et vist brug af tamil blev lovliggjort.

I 1966 fik tamilsproget officiel status. Regeringen i 1966 havde repræsentanter for tamilerne i regeringen og de havde vigtige poster. Derefter har der ustandselig været sammenstød tilskyndet af racistske elementer fra begge sider. Der opstod militante ungdomsgrupper i det nordlige Sri Lanka og moderate tamiler hjalp disse grupper. Situationen udviklede sig derefter ved at Indien gav våben til tamilerne og siden er det bare eskaleret.

Fra 1987 var Jaffna-halvøen under LTTE's kontrol (Liberation Tigers of Eelam) og der blev åben krig mellem regeringen og LTTE. Under pres fra Indiens Rajiv Gandhi blev der underskrevet en fredstraktat, hvor i der blev overdraget visse lovgivningsprocedurer til provinserne i nord og øst og de blev midlertidigt sammenlagt med udsigt til en folkeafstemning.

Der er blevet afholdt valg til provinsregeringerne og til den sammenlagte nord-øst provins, Ved dette valg sejrede Eelam People's Liberation Front. Efter valget samarbejdede Eelam People's Liberation Front med den nyvalgte præsident, men efter nogen tid begyndte Tigrene at sabotere politiet. Parterne har nu fjernet sig længere og længere fra hinanden. Tigrene fortsætter med terroraktioner og regeringstropper angriber Tigrene. Situationen er gået i en hårdknude, der kun kan løses, når begge parter er villige til at gå i seriøse forhandlinger.

Pakistan

Det store problem der er narko. Såvel dyrkning, fremstilling og brug af narko. Når den mandlige misbruger ikke kan arbejde på grund af sit misbrug, må kvinderne arbejde. Ofte stjæler manden så de tjente penge, så der ikke er noget til mad og klæder til børnene. Ligeledes bliver børnene ofte tvunget til at arbejde, så faderen kan få penge til narko. Efterhånden falder familien fra hinanden. Regeringen har vedtaget mange love og har også optaget lån til bekæmpelsen bl.a. i Verdensbanken, hvilket har betydet at landet er blevet yderligere gældsatsat. Det det kniber med, er at implementere lovene og sørge for at de bliver håndhævet, samt at der findes muligheder for at dyrke andre afgrøder.

Vietnam

Her gør Vietnam Women's Union et stort arbejde for kvinders uddannelse. De

arrangerer træningskurser på alle niveauer. De afholder mange kurser om barnepleje, da mange børn lider af fejlernæring, Krigen i Vietnam har naturligvis også påvirket kvinderne. Eftervirkningerne mærkes stadig i form af landminer og giftstoffer. Til trods for at de går ind for fred, da de har mærket hvad krig forvolder, så er holdningen alligevel den, at hvis Vietnam igen bliver angrebet så vil også kvinder slå tilbage. Der er ikke megen konfliktløsning i dette udsagn. Trods de mange sørgelige udsagn der blev fremført, var det alligevel med optimisme seminaret sluttede. Vi lærte meget og fik en bedre forståelse af mange ting. Vi har fået et godt grundlag at arbejde videre på.

Kvinder i Burma

De er undertrykte - men organiserer sig og går til modstand, fortæller Thet Thet Lwin.

Af Inger Nyegaard

På seminaret på Sri Lanka om konflikter og udvikling i Sydasiens fortalte Thet Thet Lwin fra Burma om kvindernes situation i hendes hjemland.

Thet Thet Lwin fortalte meget gribende om kvinders rolle i begivenhederne i Burma. Allerede efter militærkuppet i 1962 kom mange kvinder med i oppositionsgrupper mod regeringen.

Gennem hver høstsæson driver burmesisk militær kvinder og mænd i tusindvis ud til tvangsarbejde. De får aldrig nok at spise. Hvis de på grund af udmattelse ikke kan bære tunge byrder, blev de brutalt slået med bambusstokke og geværkolber, ja endda stukket med knive. De som prøvede at flygte blev skudt ned og kvindelige arbejdere blev gruppevoldtaget om natten.

I de militært okkuperede områder indkalder militære befalingsmænd lokale kvinder til afhøring, eller de bliver afhørt i deres hjem. Ved forhøret bliver de voldtaget ofte mens deres mand og børn ser til.

Ingen rettigheder

Ingen burmeser har automatisk ret til uddannelse, da uddannelsesinstitutionerne er under streng kontrol af juntaen. De fleste kvinder har meget lidt kendskab til sex, graviditet, børnebegrænsning, ernæring osv., da der ikke er undervisning i dette. I sammenhæng med fattigdom og underernæring er dette skyld i, at 15% af levendefødte børn ikke overlever deres femte leveår. Fødselsdødeligheden er også høj.

På grund af disse forhold gik flere og flere kvinder ind i modstandsgrupper. De krævede ligesom andre dissidentgrupper ophævelse af etpartisystemet og demokrati. I deres modstandskamp var de udsat for stor brutalitet, men til trods for det, vedblev kvindelige læger, lærere, juri

ster og studerende at gå foran i de demonstrationer, der fandt sted i foråret og sommeren 1988. Mange kvindegrupper f.eks. religiøse grupper og husmoderforeninger, der ikke været politisk aktive, sluttede sig til dem.

Mange af disse demonstrationer blev angrebet og demonstranterne blev tæsket af politiet. Nogle betjente koncentrerede sig om de kvindelige demonstranter, stjal deres smykker og ure og arresterede mange af dem. Under fængslingen blev de torteret og voldtaget. Mange af disse kvinder var for skamfulde til at fortælle om det, andre besluttede sig til at gå i kloster og nogle begik selvmord.

Åbent oprør i 1988

Al den undertrykkelse udmundede i åbent oprør. Den 18. september 1988 indførtes der undtagelsestilstand og der blev nedsat militærdomstole. I tusinder af mennesker blev skudt ned i gaderne og andre kastet i fængsel. Her blev der dannet en stor studenter-gruppe „All Burma Student's Democratic Front“.

Et stykke tid efter blev Thet Thet Lwin leder af en centerkomite som eneste kvinde

blandt 22 mænd. Forholdene i flygtningelejrene var meget dårlige og primitive. Ikke alle havde en seng, men måtte ligge på jorden og de fik kun et måltid mad om dagen. Det skal dog siges, at man i lejrene fik hjælp udefra af Thai-NGO'er.

Organisering af kvinderne

En gruppe af kvindelige flygtninge besluttede i januar 1995 at danne en kvindegruppe: Burmese Women Union. Den blev dannet for at organisere kvinder på begge sider af grænsen for at

- fremme burmesiske kvinders aktive rolle i politik
- øge kvinders deltagelse i kampen for deres rettigheder
- styrke kvinder, både intellektuelle som på græsrodsniveau til efter bedste evne at arbejde for et fremtidigt demokratisk samfund.

Mens Thet Thet Lwin var tilsluttet studentergruppen, var hun ansvarlig for at mobilisere folk til aktioner og for NGO-relationer. I dag er hun Burmese Women Union's direktør for udenlandske relationer.

BWU ser det som sin rolle at støtte oppositionsgrupper, der arbejder for en dialog med regeringen i Burma. De håber at kunne gå et skridt videre og få støtte fra internationale kvindegrupper. Ligeledes appellerer BWU til alle kvinder om at støtte Aung San Suu Kyi's appel om økonomiske sanktioner mod Burma, indtil landet er villig til at gå i forhandlinger med oppositionspartierne. Hun har udtalt: Jeg er blevet frigtet, det er alt. Men intet er ændret.

Konfliktløsning

BWU har startet flere uddannelsesprogrammer i grænseområdet. 2 underskoler, børnehaver, et træningscenter for børnehavelærere, kurser for voksne analfabeter og et træningskursus om menneskerettigheder med fokus på kvinders rettigheder.

Befolkningen i grænseområderne, der ikke tidligere har haft adgang til undervisning, er uhyre interesserede og meget aktive.

Man vil gerne sætte flere aktiviteter i gang, men det er ikke muligt p.g.a. den økonomiske situation. Lærerne kan ikke undervise på fuld tid, da de også må deltage i andre aktiviteter i lejrene, ligesom de må arbejde for at tjene til familiens underhold. Et undervisningsforløb for 200 underskolebørn vil beløbe sig til \$ 9.6308 årligt alt incl. Disse penge, håber BWU at kunne indsamle blandt kvindegrupper i udlandet. Jeg håber for Thet og BWU, at deres visioner om et bedre liv for burmesiske kvinder og børn må bære frugt og det vil lykkes for dem.

Politisk fange i Suharto's Indonesien

Hvis de indonesiske generaler havde vidst, hvor omfattende og langvarig en kampagne denne kvinde ville organisere imod deres diktatur, havde de nok aldrig ladet hende slippe ud af deres fængsel.

Af Torben Retbøll

I oktober 1965 tog militæret magten i Indonesien, et af de største og folkerigeste lande i verden. Det skete efter et mislykket kup mod Sukarno, der havde været Indonesiens leder, siden landet fik sin selvstændighed i 1949.

PKI, Indonesiens Kommunistiske Parti, fik skylden for dette kup, selv om det aldrig blev bevist, hverken dengang eller senere, og straks derefter indledte militæret en klapjagt på folk, der var medlemmer af PKI eller bare mistænkt for at være det.

Flere hundrede tusinde blev myrdet i løbet af nogle få måneder, de fleste uden sigtelse og dom. Desuden blev flere hundrede tusinde arresteret og anbragt i fangeleje og fængsler rundt omkring i landet.

Mange sad indespærret i mere end ti år, de fleste af dem ligeledes uden sigtelse og dom.

De vestlige stormagter støttede denne massakre, fordi den nye regering var anti-kommunistisk og fordi ofrene (angiveligt) var kommunister.

Militæret er stadig ved magten i Indonesien, selv om man formelt har indført demokrati. Foruden regeringspartiet GOLKAR er kun to partier tilladt, og de er underlagt en streng militær kontrol.

General Suharto, der kom til magten efter Sukarno, er stadig Indonesiens ubestridte leder. I 1993 blev han for sjette gang valgt til præsident for en periode på fem år. Kun få statsoverhoveder har siddet så længe som han.

Offer for den nye orden

Carmel Budiardjo er en af dem, der blev offer for den nye orden, der blev indført under Suharto. I tre år, fra 1968 til 1971, var hun politisk fange i Indonesien.

Hun var mistænkt for at være medlem af PKI eller i hvert fald sympatisør, men hun blev aldrig sigtet eller dømt. Ved sin løsladelse i 1971 blev hun deporteret til England, hvor hun har boet lige siden.

Kort efter sin ankomst til England begyndte hun at skrive en beretning om sin tid som politisk fange i Indonesien. Men beretningen blev ikke færdig og derfor heller aldrig udgivet.

For nylig fandt hun sit gamle manuskript frem igen, fordi hendes barnebarn Claire var interesseret i at vide noget om hendes tid i Indonesien. Efter aftale med familie og venner besluttede hun sig for at gøre manuskriptet færdigt, og for nylig blev det udgivet af det britiske forlag Cassell i serien „Global Issues.“

Hendes beretning om at være politisk fange i Indonesien her fået titlen *Surviving Indonesia's Gulag: A Western woman tells her story.*

Ordet „Gulag“ er et forkortelsesord, der stammer fra USSR. Det er den russiske betegnelse for det netværk af fangelejre, der fandtes i det tidligere Sovjetunionen.

Ordet blev særlig kendt i vesten, da den russiske forfatter Alexander Solsjenitsyn brugte det som titel på sit flerbindsværk om de sovjetiske fangelejre, Gulag øhavet, der udkom på flere forskellige sprog i 1970'erne.

Selv om Sovjetunionen ikke findes mere, bruges ordet stadig til at betegne et netværk af fangelejre i ethvert større land, f.eks. Kina eller Indonesien.

Placeret på venstrefløjen

Carmel er født i London den 18. juni 1925. Hendes familie er jødisk, men selv her hun ikke interesseret sig meget for den jødiske religion. Politisk her hun været placeret på venstrefløjen hele sit liv.

I 1947 kom hun til Tjekkosllovakiet, hvor hun arbejdede for Den Internationale Studenterunion. Dette arbejde gav hende mulighed for flere rejser: I 1947 besøgte hun Indien, året efter Kina. Begge steder besøgte hun lokale studenter-organisationer. Da hun kom tilbage til Prag, mødte hun flere indonesere, der fortalte om deres land: Sukarno havde erklæret landet selvstændigt i 1945, men Holland ville ikke godvilligt give slip på den koloni, man havde haft i mere end 300 år. Det skete først i 1949, efter fire års befrielseskamp.

En af indoneserne i Prag var Suwondo Budiardjo eller "Bud," som hun forelskede sig i, og som hun blev gift med i 1950. Hendes efternavn skiftede fra Brickman til Budiardjo.

Året efter fødte hun sit første barn, en datter, der fik navnet Tari.

Det var en stor beslutning for en jødisk pige at gifte sig med en ikkejøde, endda en muslim. Carmels familie havde svært ved at acceptere hendes ægteskab med Bud, men overgav sig efterhånden.

Det var en endnu større beslutning for hende at rejse til Indonesien og begynde en ny tilværelse i et land, hvor hun ikke kendte andre end sin mand.

Ansæt som oversætter

Familien ankom til Indonesien i 1952, og til at begynde med gik det fint. Carmel blev ansat som oversætter for det indonesiske nyhedsbureau Antara, selv om hun nærmest ikke kunne et ord indonesisk. Det lærte hun imidlertid hurtigt, og senere fik hun et job i udenrigsministeriet. Hun tog en eksamen i økonomi ved universitetet i hovedstaden Jakarta og begyndte derefter at undervise i økonomi.

I sin fritid oversatte hun artikler for PKI. Partiet var lovligt indtil 1965, selv om det blev udsat for en voldsom undertrykkelse i 1948 og 1951, og det var dengang et af de største kommunistpartier i verden uden for den socialistiske blok.

Carmel mødte flere af PKI's ledere, hun deltog aktivt i den offentlige debat om politik, økonomi og sociale forhold, men hun var aldrig selv medlem af partiet.

I 1956 fødte hun sit andet barn, en søn, der fik navnet Anto.

Problemerne begyndte i oktober 1965, da militæret overtog magten i landet. Bud blev arresteret endnu samme måned, og han sad i fængsel næsten uafbrudt indtil 1978.

Han var mistænkt for at være medlem af PKI eller i hvert fald sympatisør.

Sammenlagt tilbragte han tolv år bag tremmer uden nogen sigtelse eller dom.

Carmel blev også arresteret i oktober 1965, men hun blev løsladt efter nogle få timer.

Selv om hun var fri, var hendes tilværelse totalt forandret. Hun havde mistet sit job, og hendes mand sad i fængsel.

Før og efter kuppet

Atmosfæren og klimaet i hele landet var også forandret, forklarer Carmel:

„Noget af det, der slog mig mest, da jeg første gang kom til Indonesien, var den overstrømmende venlighed fra Buds familie, der havde meget stærke bånd, og fra den gruppe mennesker, jeg fik kontakt med på mit arbejde og i vores nabolag.

Faktisk havde jeg i begyndelsen svært ved at vænne mig til den opfattelse, at familieskab betød, at slægtninge kunne besøge os i flere uger eller måneder i træk. Vi havde altid en af Buds søstre eller hans mor boende hos os.

Undertiden måtte jeg ligefrem insistere på at være alene med min mand og mine børn og på at have en stue, hvor jeg kunne være alene om aftenen.

Det anti-kommunistiske hysteri, der fejede hen over landet kun få dage efter begivenhederne i oktober 1965, vendte fuldstændig op og ned på alt dette.

Pludselig var de af os, der var på den gale side af den politiske skillelinie, pariaher, og vi blev - som Bud plejede at sige - behandlet, som om vi led af en smitsom sygdom.

Slægtninge, inklusive Buds egne brødre, turde ikke komme til vores hus. De besøgte aldrig Bud i fængslet, og de kom heller ikke for at finde ud af, hvordan jeg klarede min tilværelse som gift med en af de fængslede. Selv da vi begge var fængslet, foretrak de at holde sig på afstand. Jeg mistede de fleste af mine venner: selv venner inden for bevægelsen fandt det bedst at afbryde forbindelsen af frygt for at blive anklaget for gerpol (guerilla politik), et nyt ord skabt af den nye orden, der kunne betyde næsten hvad som helst" (side 87).

Begge forældre arresteret

I september 1968 blev Carmel arresteret. Bud, der var blevet løsladt i december 1967, blev også arresteret ved samme lejlighed. På dette tidspunkt var Tari 17 og Anto 12 år gammel.

Et af de problemer, der plagede Carmel mest, mens hun sad i Suhartos fængsler, var spørgsmålet om, hvordan børnene skulle klare sig, mens begge forældre var politiske fanger.

I juni 1969 fik en repræsentant for Kirkernes Verdensråd lov til at bringe dem til England. Først i november 1971 blev Carmel forenet med dem i London. Og først i 1978 så børnene atter deres far, da Bud blev løsladt og rejste til England.

Carmel Budiardjo kom til at opleve flere forskellige fangelejer og fængsler i de tre år, hun var politisk fange i Suharto's Indonesien. Der var forskel fra sted til sted. Men generelt var der tale om elendige forhold for de indsatte: Dårlig hygiejne, dårlig kost og dårlig indkvartering.

De indonesiske myndigheder nøjedes ikke med at spærre folk inde. De forsøgte også at knække dem som personer. Der var både fysisk og psykologisk tortur i fængslerne. Fangerne var i stor udstrækning afskåret fra kontakt med verden udenfor. Man kunne ofte modtage gaver, men for det meste ikke besøge udefra. Militæret stjal mange af de gaver, der blev afleveret til fangerne.

Kun få venner og slægtninge vovede at vise interesse for de indsatte. Det kunne være

farligt for dem selv. Hvis man havde medlidenhed med en „kommunist," var man måske også selv kommunist. Hvis man forsøgte at få en slægtning løsladt, kunne man risikere selv at blive arresteret.

Fangerne blev jævnlige indkaldt til forhør om deres forbindelser til PKI. De blev flyttet fra lejr til lejr og fik aldrig noget at vide før i sidste øjeblik. Det var et led i den psykologiske nedbrydning af fangerne.

Fængsler i Den Tredie Verden er kendt for at være en meget ubehagelig oplevelse. Indonesien er ingen undtagelse. De politiske fanger fik en dårligere behandling end de almindelige kriminelle fanger.

Brutale og uvidende

Fangevogterne var som regel brutale og uvidende. Det gælder både officerer og menige.

En officer spurgte Carmel, om hun havde hørt om Eichmann. Ja, sagde hun. Han planlagde udslættelsen af jøderne i de tyske koncentrationslejre. Selvfølgelig havde hun hørt om ham.

„Eichmann," sagde officeren, „det er mig, leder af denne lejr. Jeg har læst alt om ham. En fin fyr. Han er min helt" (side 60).

Carmel måtte gerne modtage breve fra sin datter Tari, men de skulle først kontrolleres af en censor, så man var sikker på, at de ikke indeholdt noget subversivt. Censorerne var bare ikke ret gode til engelsk. Engang sad Carmel og ventede, mens censoren læste et brev. Pludselig blev han ophidset over et afsnit:

„Hvad er det her med Kina?" spurgte han. Dengang var Kina Indonesiens værste fjende, fordi regeringen i Beijing angiveligt havde støttet det mislykkede kup i 1965. Var der tale om en farlig politisk information?

Carmel læste den pågældende sætning og oversatte den til indonesisk: „I fredags inviterede Sid mig ud på en kinesisk restaurant. Maden var vældig god" (side 120).

En af vagterne var så dum, at han gjorde sig selv helt til grin. Da en af fangerne spurgte ham, om et nyt regulativ var midlertidigt eller permanent, svarede han: „Midlertidigt permanent" (side 162).

En udlænding

Carmel bemærker flere gange, at hun slap billigere gennem sit fængselsophold end de fleste, formodentlig fordi hun var en udlænding. Hun blev indkaldt til forhør som alle andre, men hun blev ikke udsat for tortur.

Det var pinligt for indoneserne at have en udlænding i fængsel. Desuden kunne det tænkes, at personer eller organisationer i udlandet ville arbejde for at få hende løsladt.

Det var faktisk, hvad der skete. En repræsentant for Kirkernes Verdensråd kom med gaver til Carmel og søgte at få hende løsladt. Den omstændighed, at hun var født i London, blev hendes redning.

Carmel var flov over, at hendes udenlandske oprindelse skulle skaffe hende ud af fængslet. Hun følte sig som indoneser og havde aldrig blandet sig med den hvide elite i Jakarta.

Men hendes medfanger havde ingen skrupler i den retning. „Sørg for at komme ud så hurtigt som muligt," sagde de til hende. „Så kan du begynde at arbejde for at få os andre løsladt" (side 192).

Ønskede at lære engelsk

Carmels sprogkundskaber var også en fordel for hende. Mange af de indonesiske militærfolk ønskede at lære engelsk for at kunne begå sig over for udlændinge.

Hun blev sat til at undervise nogle officerer i engelsk, og derfor var de nødt til at give hende papir og blyant og nogle bøger og aviser, så man havde mulighed for at arrangere nogle engelsk-lektioner. Normalt havde de politiske fanger ikke adgang til den slags.

I en kort periode fik hun ligefrem lov til at forlade fængslet og undervise private elever i engelsk. Men hun var stadig under opsyn af militæret. Efter tre måneder i en

meget begrænset frihed blev hun atter sat i fængsel.

Livet som politisk fange var ingen dans på roser. Elendige levevilkår kombineret med vagternes ydmygelser af de indsatte.

Alligevel følte Carmel sig på en måde som en privilegeret person, fordi hun fik lov til at opleve disse lejre indefra (side 121).

Carmel ved, hvad hun taler om, når hun fordømmer præsident Suhartos regime for at krænke fundamentale menneskerettigheder.

Kuppet i 1965

Det meste af denne bog handler naturligvis om Carmels personlige erfaringer som politisk fange. Hun beskriver både sine medfanger og sine vogtere. Men undervejs sørger hun også for at fortælle læseren om udviklingen i resten af Indonesien. Disse afsnit bygger på informationer, hun fik længe efter sin løsladelse.

Der er f.eks. en grundig beskrivelse af begivenhederne efteråret 1965 med særligt henblik på Suharto's rolle i det mislykkede kupforsøg mod Sukarno (side 40-54).

Det ser ud til, at Suharto oprindeligt var med i dette kupforsøg. Men da han så, at det slog fejl, skiftede han lynhurtigt side og vendte sig imod det. Det var en snedig beslutning, der bragte ham til det øverste embede i staten.

Der er også en beretning om Buru, Indonesiens Djævlø, der var en fangelejr for mænd, og om Plantungan, der var en fangelejr for kvinder. De lejre, der lå langt væk fra Jakarta, var tydeligvis værre end dem, Carmel oplevede tæt ved hovedstaden.

Carmel har meget sympati for PKI. Hun arbejdede som tidligere nævnt sammen med partier i perioden op til kuppet i 1965. Alligevel har hun et alvorligt kritikpunkt: Partiets ledelse gjorde intet for at forberede de menige medlemmer på en illegal tilværelse efter et militært kup. PKI havde flere millioner medlemmer, men de anede ikke, hvad de kunne eller burde stille op i denne situation.

"Det var ikke, fordi jeg beskyldte PKI for det, der skete efter oktober 1965. Bestemt ikke. Skylden ligger udelukkende på militæret og dets leder, Suharto. Men der var noget alvorligt galt med en politisk struktur, der ikke satte medlemmerne og sympatisørerne i stand til at forstå, hvorfor de blev gjort til ofre" (side 195).

TAPOL

Efter sin ankomst til England har Carmel ikke ligget på den lade side:

I 1973 oprettede hun en organisation, hvis formål var at få de politiske fanger i Indonesien løsladt. Organisationen fik navnet TAPOL. The British Campaign for the Release of Indonesian Political Prisoners.

TAPOL er en sammentrækning af to indonesiske ord tahanan politik eller politisk fange. Organisationen udgiver et nyhedsbrev, TAPOL Bulletin, der stadig udkommer.

I løbet af 1970'erne blev mange af de politiske fanger i Indonesien løsladt, bl.a. fordi Amnesty International, TAPOL og andre organisationer lagde et betydeligt pres på de indonesiske myndigheder. Men spørgsmålet om krænkelse af menneskerettigheder var desværre stadig aktuelt.

Desuden var der mange andre problemer, f.eks. Indonesiens besættelse af Vest Papua (som Indonesien kalder Irian Jaya) og Indonesiens besættelse af Østtimor. Derfor besluttede man at ændre organisationens efternavn til The Indonesia Human Rights Campaign.

Carmel kæmper imod det indonesiske militærdiktatur. For politisk frihed, for social og økonomisk retfærdighed i Indonesien. Hendes engagement er direkte og personligt. Hendes organisation er effektiv og pålidelig.

Lord Avebury, formand for menneskeretsgruppen i det britiske parlament, skriver i sit forord til bogen:

„Kvaliteten af hendes forskning og hendes præcise analyser af den politiske situation har skabt respekt og ære omkring hendes person over hele verden.“

Carmel er en meget aktiv aktivist. Hun skriver og udgiver TAPOL Bulletin. Hun deltager i møder og konferencer. Hun sørger også for, at man kan læse om Indonesiens forbrydelser på Internet.

Den alternative Nobelpris

I december 1995, lige før denne bog gik i trykken, modtog hun den alternative Nobelpris (the Right Livelihood Award) fordi hun „stiller den indonesiske regering til regnskab for sine handlinger og fastholder princippet om fundamentale menneskerettigheder for alle."

Carmels kamp mod Suharto's regime er som Davids kamp mod Goliath. En enkelt kvinde mod en mand, der hersker over en af verdens største stater. Men Carmel har klaret sig betydelig bedre, end man skulle tro.

Hvis de indonesiske generaler havde vidst, hvor omfattende og langvarig en kampagne denne kvinde ville organisere imod deres diktatur, havde de nok aldrig lades hende slippe ud af deres fængsel.

TAPOL her nu eksisteret i mere end tyve år. Men der er stadig mere end nok at tage fat på, som Carmel skriver på den sidste side i sin bog:

„Så længe Suhartos militære diktatur er ved magten, er der arbejde for TAPOL, og måske også efter, han mister magten. Selv om hans position ser ud til at være urørlig, er militærets greb om landet bestemt for nedadgående. Mit eneste håb er, at jeg lever længe nok til at fejre hans fald og undergang og til at opleve skabelsen af et demokratisk Indonesien."

Carmel Budiardjo, Surviving Indonesia's Gulag: A Western women tells her story, Cassell: London, 1996, 213 sider; pris: 40,00 britiske pund (indbundet); 12,99 britiske pund (paperback). Med forord af Lord Avebury.

Fremgang for dødens købmænd

Lithauen opruster. Præsidenten for Lithauen var for nylig på officielt besøg i Danmark. Her udtalte han til dansk fjernsyn, at Lithauen satser stærkt på at blive medlem af NATO.

Af Finn Held

Titelbladet på en klassiker indenfor kritikken af våbenindustrien

I Lithauen er man nemlig helt opmærksom på, at det koster noget at blive medlem af den anerkendte militærorganisation: derfor skal militæret udvikles og udvides og der skal afsættes flere penge på militærbudgettet.

Når Danmark ønsker NATO udvidet, og når Danmark bl.a. argumenterer med, at Lithauen og andre lande "selv ønsker det", bidrager vi naturligtvis til de pågældende

landes oprustning og militarisering.

NATO udvider

Der er ingen som har givet gode grunde til, at den militæralliance, som blev oprettet for at skabe en kollektiv sikkerhedspagt over for, hvad man opfattede som en kommunistisk/sovjetisk trussel, nu skal udvides.

Der er ikke mere nogen kommunistisk/sovjetisk trussel. Men der er f.eks. et NATO-land - Tyrkiet - som anvender NATO-våben og NATO-uddannelse og NATO-organiseringer til at føre krig mod kurderne, afbrænde deres byer og forfølge befolkningerne og i øvrigt se stort på menneskerettighederne, hver gang deres NATO-partnere bebrejder dem noget.

Og der er i øvrigt et andet NATO-land, Gærkenland, som nu øger udgifterne til militæret for at kunne forsvare sig mod - NATO-landet Tyrkiet!

Der er således særdeles gode grunde til såvel NATOs fortsatte eksistens og NATOs udvidelse: NATO i samarbejde med våbenindustrien i de lande, som både er medlemmer af NATO og som producerer våben.

Det er nu ganske interessant at se at de lande, som spiller hovedrollen i NATO, også spiller hovedrollen, når det drejer sig om at producere og eksportere våben. I den årlige rapport fra Det internationale Institut for Strategiske Studier (IISS) (refereret i Information 9.10. og 10.10) oplyses det, at USA har kontrollen med over halvdelen af verdensmarkedet, hvad våben angår, nemlig med et årligt våbensalg på omkring 85 milliarder kroner. Herefter følger Storbritannien, Frankrig, (Rusland) og Tyskland (og Kina på sjettepladsen).

NATO-politikerne har stort set kun et argument, når de skal prøve at forsvare udgifterne til militære udvidelser: usikkerheden i verden.

Og den er da til at få øje på:

F.eks. i Tjetjenien, hvor Rusland brutalt nedkæmpede tjetjenernes - i øvrigt også brutale - oprør. Her har NATO haft en stabiliserende funktion: at støtte russerne moralsk i deres fremfærd.

F.eks. i Tyrkiet, hvor tyrkiske NATO-tropper brutalt bekæmper kurderne og deres - ofte også brutale - forsøg på at opnå en eller anden form for mindretalsanerkendelse.

F.eks. på Balkan, hvor en borgerkrig fik lov at udvikle sig uden at NATO greb ind, før det kunne ske uden risiko for tab af NATO-soldater og NATO-materiel og med det resultat, at de etniske udrensninger blev ført til ende og stort set fik det internationale samfunds stiltiende blåstempling.

Hvem køber så våben?

Det gør Mellemøsten, og her er Saudi-Arabien den største våbenimportør. Landene i Mellemøsten importerede for knap 13 milliarder dollars i 1995 mod 12 milliarder i 1994. Det er bl.a. de stigende oliepriser, som betyder at de arabiske lande kan investere flere penge i militære våben.

Østasien importerer også mange våben, her takket være først og fremmest store ordrer fra Indien, Taiwan, Sydkorea, Pakistan, Kina, Thailand og Vietnam.

Men NATO-udvidelserne betyder ikke alene øget våbenhandel og indtægter til våbenproducenterne. NATO-udvidelserne er også udtryk for de nye fronter, som trækkes op mod fremtiden. Fronterne mod den muslimske verden eller mod den asiatiske verden.

Her ser vi så det samme billede som under Golf-krigen. Medlemmerne af FN's sikkerhedsråd, som besluttede den militære intervention, havde på forhånd financieret og solgt våben til Iraq og på den måde givet Saddam Hussein mulighed for at opbygge og bruge den hær, som invaderede Kuwait. Nu forsyner NATO fremtidens potentielle fjendelande med de våben, som på et eller andet tidspunkt bliver taget i anvendelse og kommer til at true verdensfreden så alvorligt, at NATO-landene må gribe ind til forsvar for demokratiet og freden.

Mens dette skrives gør en række NATO-lande klar til at yde en militær indsats i Zaire. Angiveligt for at nød

hjælpsforsyningerne kan komme frem. Ikke mindst Frankrig har lagt vægt på, at der

gøres noget for de sultende og døende i området. På samme tid afsløres det, at bl.a. Frankrig har sørget for at levere våben til området.

Som Jørgen E. Petersen sagde i en orienteringsudsendelse i Danmarks Radio: Hvad med et øjeblik at gemme alle billederne og informationerne om rædslerne i Zaire-området bort og fortælle om de våben, der er strømmet ind i landet, og om de våbenhandlere og de regeringer, som tjener på det og lader det foregå.

Tyrkiet fængsler nægter-leder

Osman Murat Ülke indledte den 15. oktober en sultestrejke i protest mod den umenneskelige behandling, han udsættes for. Militærnægterforeningen protesterer

Militærnægterforeningen har i dag den 3. november 1996 sendt protestskrivelser til den tyrkiske regering. Militærnægterforeningen kræver Ülkes øjeblikkelige løsladelse under hensyn til, at militærnægtelse er en menneskeret ifølge FN's menneskerettighedskommissions vedtagelse d. 8. marts 1995.

Øjvind Vilsholm fra Militærnægterforeningens bestyrelse udtaler:

- Vi har længe kendt til Tyrkiets militaristiske metoder, og det vil være løgn at fængslingen kommer bag på mig, men jeg er alligevel chokeret over den brutale behandling, Ülke udsættes for. Jeg har skrevet både til den tyrkiske Lederen af Tyrkiets Militærnægterforening, Osman Murat Ülke, blev anholdt d. 7. oktober og sat i Mamak militærfængslet i Ankara. Osmans eneste forbrydelse er, at han er militærnægter og ikke ønsker at være soldat i den tyrkiske hær. De tyrkiske myndigheder agter at retsforfølge Ülke, fordi hans militærnægtelse anses for en trussel mod den tyrkiske hær.

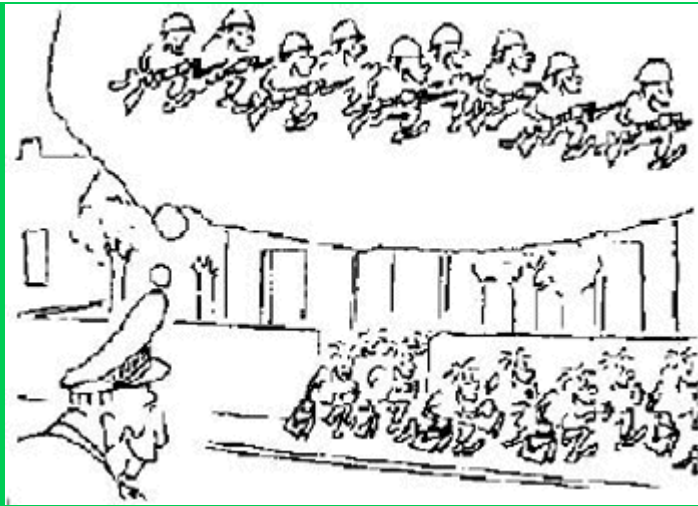
Sultestrejker

Osman Murat Ülke har været udsat for brutal behandling under sit fængselsophold. Foruden at være isolationsfængslet har Ülke været afskåret fra at have lys i sin celle. Han er stadig isolationsfængslet og har ikke adgang til at se dagslys, men nu har Ülke dog fået adgang til elektrisk lys i sin kun 4 kvadratmeter store celle. ambassade og den tyrkiske regering for at protestere over dette brud på menneskerettighederne.

Jeg vil desuden opfordre udenrigsministeren til at tage kontakt til de tyrkiske myndigheder for at opfordre dem til at løslade Ülke. Det må gøre indtryk på de tyrkiske myndigheder, at vi i et lille lande som Danmark har op mod 800 militærnægtere om året. Så kan Tyrkiet også tillade en enkelt.

Børn i krig - børn som soldater

Børn er ikke blot vidner til krig - de er mål for fjendens kugler. Unicef, der i år fylder 50 år, har markeret organisationens jubilæum med udsendelsen af en rapport om børnesoldater.

Ny exceptionel FN-rapport kræver handling for at beskytte børn i krig:

„Stadig større dele af verden suges ind i et trøstesløst moralsk vakuum. Det er et rum blottet for de mest grundlæggende menneskelige værdier; et rum i hvilket børn bliver slagtet, voldtaget og lemlæstet, hvori børn bliver udnyttet som soldater, hvori børn sulter og bliver udsat for ekstrem brutalitet.“

Sådan står der bl.a. at læse i en ny rapport, der præsenteres for FNS generalforsamling den 8. november. Rapporten „The Impact of Armed conflict on children“ - „Krigs indvirkning på børn“ - er foruroligende og ofte chokerende læsning. Den er resultatet af en omfattende toårig undersøgelse gennemført af Graca Machel, FNS generalsekretærs ekspert på området og tidligere undervisningsminister i Mocambique.

Rapporten er i sin helhed enestående. Det er første gang i historien, at FN har gennemført en verdensomspændende menneskerettighedsundersøgelse med fokus på et bestemt tema. „Krigs indvirkning på børn“ belyser indgående, hvordan børn på mange forskellige måder berøres af krigshandlinger i de over 30 væbnede konflikter, som p.t. udkæmpes verden over.

„Millioner af børn er fanget i krigshandlinger, hvor de ikke blot er tilskuere, men mål. Nogle bliver ofre for tilfældig nedslagning af civile, andre dør som et led i bevidst folkedrab. Andre børn igen lider som følge af voldtægt. Adskillige sulter og er syge på grund af krig. Tusinder af børn bliver kynisk udnyttet til soldater,“ hedder det i rapporten.

Omkring 2 millioner børn er dræbt og tre gange så mange er blevet alvorlig såret eller invaliderede i krig inden for det sidste årti, og utallige andre børn har været vidner eller er blevet tvunget til at tage del i rædselsvækkende voldshandlinger, siger rapporten.

Hvorfor går det så brutalt ud over børnene i moderne krigsførelse? Hvorfor rammes de ikke kun ved uheld men som deciderede mål? Krig har i dag en anden karakter end tidligere, hvor krige udkæmpedes mellem lande. I dag kæmper forskellige grupper mod hinanden i borgerkrige, og oftest forårsager religiøs eller etnisk tilknytning øget had og aggression mod såvel børn som voksne. Hutu-tutsi-konflikten i Zaire, Rwanda og Burundi er et aktuelt eksempel. Slag udkæmpes fra landsby til landsby og fra gade til gade. som et resultat af denne nye måde at udkæmpe krige på er antallet af krigsofreblandt civile steget i de sidste årtier fra 5 procent til over 90 procent, og mindst halvdelen af disse ofre er børn.

Ikke nok med at børn dør eller såres på krop og sjæl i krige. De tvinges også til selv at bære våben og være soldater i en hær. At rekruttere børn er blevet gjort nemmere gennem udbredelsen af lette håndvåben. Angrebsrifler er billige og meget udbredte på grund af den internationale våbenhandel. I Uganda kan den russiske riffel AK-47 f.eks. købes for prisen for en kylling. Tidligere var de mere farlige våben tunge og vanskelige at håndtere, men de nye håndvåben er så lette, at et barn uden besvær kan bære dem, og så enkle, at et tiårs barn kan bruge dem.

„Krig bryder med alle barnets rettigheder - retten til liv, retten til at have en familie og vokse op i et trygt samfund, retten til sundhed og til at udvikle sin personlighed og retten til at få omsorg og beskyttelse", siger rapporten. På alle måder bryder de krige, der udkæmpes i dag, med Konventionen om Barnets Rettigheder, som næsten alle verdens lande har forpligtet sig til at følge.

De yngste soldater

Problemet med børnesoldater belyses i 24 case studies i rapporten, der viser, at regeringer og oprørsbevægelser har rekrutteret titusindvis af børnesoldater. De fleste er store drenge, men der er også mange piger blandt børnesoldaterne. En del er rekrutteret som tiårige eller endnu yngre. Mange er blevet rekrutteret med magt, taget på gaden eller hentet fra en skole eller et børnehjem. Andre er blevet drevet til at gå i hæren af frygt for volden omkring dem i den tro, at det var deres eneste beskyttelse. Og andre igen er blevet tvunget af fattigdom for at sikre sig mad, tøj eller medicin. Børnesoldater begynder altid deres karriere i servicefunktioner. Drenge tjener som vagter og bude. Pigerne sørger for madlavning, tager sig af de sårede, bliver måske tvunget til at have sex med soldaterne eller gifte sig med en af dem. Efter en tid bliver både drenge og piger tvunget ud på slagmarken, hvor deres alder og dermed manglende erfaring gør dem til lette ofre for fjenden. Ofte er de slet ikke klar over hvilke fare, de befinder sig i. De glemmer måske at søge dækning. I en lang række tilfælde er børn med fuldt overlæg blevet vidner til grusomme scener for at gøre dem hårdføre. Nogle er endda blevet tvunget til selv at dræbe og såre deres egne familiemedlemmer med det formål at få dem til at bryde alle bånd til deres familier og hjem.

Rapporten opfordrer til en global kampagne mod at bruge børn under 18 år som soldater og til at overtale regeringer og oprørsbevægelser til øjeblikkeligt at hjemsende alle børnesoldater. Den anbefaler, at alle fredsftaler specielt omfatter behovet for at hjemsende og hjælpe børnesoldater til igen at blive integreret i deres samfund. Og den opfordrer alle regeringer til at støtte vedtagelse af en ændring af Konventionen om Barnets Rettigheder, således, at minimumsalderen for soldater ændres fra 15 år til 18 år:

Børn på flugt

Millioner af børn rundt om på jorden er blevet tvunget til at flygte fra deres hjem som flygtninge i deres eget land eller i nabolande. Disse børn har brug for særlig opmærksomhed, fordi de på et kritisk tidspunkt i deres liv brutalt er blevet revet ud af deres normale tilværelse og blevet udsat for fare og utryghed. Rapporten omhandler bl.a. flygtningebørns særlige situation, når de befinder sig i eget land. Mens flygtninge, der opholder sig i andre lande, får bistand fra et antal internationale organisationer, får de, der er flygtet fra kamphandlinger i deres hjemegn til andre steder i eget land, lang mindre opmærksomhed og hjælp - skønt de er udsat for den største risiko. Rapporten anbefaler derfor, at der ved hver katastrofe udpeges et styrende organ til at sørge for beskyttelse af og hjælp til de flygtninge, der befinder sig i eget land. I samarbejde med det styrende organ skal UNICEF, FNS børnefond, være styrende organ med særlig henblik på beskyttelse af og hjælp til børnene. I krigens kaos bliver mange børn adskilt fra deres forældre. Rapporten belyser behovet for hurtigere og mere effektive programmer for at finde familier til forladte børn. Den understreger også behovet for, at der til stadighed drages omsorg for sådanne børn - ikke på børnehjem, men ved anbringelse hos slægtninge, venner eller i plejefamilier.

Kønsbestemt vold

Blandt de mest alvorlige problemer, som især rammer kvinder og børn i væbnede konflikter, er den øgede risiko for voldtægt, seksuel ydmygelse, prostitution og andre former for kønsbestemt vold. Kvinder i alle aldre er udsatte, men store piger er især, fordi de i højere grad risikere at blive smittet med seksuelt overførte sygdomme som f.eks. HIV/AIDS. Undersøgelsen viser, at det især går ud over kvinder og piger, men

drengene bliver også voldtaget og misbrugt til prostitution.

Disse kriminelle handlinger kan måske synes mindre i en krigssituation, hvor samfund bryder sammen og mennesker dræbes, men rapporten påpeger, at voldtægt og andre former for kønsbestemt vold ofte bruges systematisk som våben i krig. Alligevel bliver den slags vold sjældent taget så alvorligt, som den burde. Rapporten anbefaler derfor, at alle militær- og fredsbevarende tropper gennemgår en træning i deres særlige ansvar for at beskytte kvinder og børn mod den slags overgreb, samtidig opfordrer rapporten til, at alle tilfælde af voldtægt og seksuel tortur i forbindelse med krig behandles som krigsforbrydelser, hvor de skyldige får deres straf.

Landmine-arven

Både under og efter krige udsættes børn for at blive ofre for landminer. Rundt om på jorden ligger i dag 110 millioner

landminer og venter på sine ofre. Dertil kommer de mange millioner stykker ueksploderede bomber og granater, der ligger rundt omkring, fordi de af en eller anden grund ikke sprænger i luften på det tidspunkt, hvor det var meningen.

Børn er særlig udsatte på grund af deres naturlige nysgerrighed. De samlergerne ting, der ligger på jorden, op for at undersøge, hvad det er. De kan ikke læse advarsler og kommer derfor let til uden at tænke nogen fare at træde ind i minefelter. Mens en voksen, der udsættes for en sprængning, måske vil klare sig, er det næsten sikkert, at enhver stor eller lille sprængning vil skade et barn alvorlig. I Cambodja dør omkring 20 procent af alle børn, der udsættes for sprængninger. De menneskelige og økonomiske konsekvenser af brugen af landminer i krig har ledt til en international kampagne for totalt forbud mod produktion, lagring og anvendelse af og handel med landminer. Rapporten støtter denne kampagne. Den understreger også vigtigheden af minerydning og særlige oplysningskampagner overfor børn om faren for at blive sprængt i luften af en landmine.

Desuden påpeger den behovet for støtte til rehabiliteringsprogrammer for mineofrene. Den foreslår, at firmaer og lande, som har tjent tykt på at sælge disse døds våben, bidrager klækkeligt til sådanne tiltag.

Angreb på børnesundheden

Tusindvis af børn dør årligt i krig som ofre for knive, kugler, bomber og landminer, men som rapporten understreger, dør mange millioner flere børn af de indirekte konsekvenser af krigshandlingerne, nemlig af sult og sygdomme. De dør, fordi krigen har frataget dem muligheden for at få mad, sundhedstjeneste, vandforsyning og ordentlige sanitære forhold. I de fattige lande, hvor børnene i forvejen er sårbare på grund af mangel på mad og sundhedstjeneste, kan en væbnet konflikt få dødeligheden blandt børn under fem år til at stige op til 24 gange.

Foruden de fysiske konsekvenser risikerer børn i krig at komme til at lide af svære langvarige psykiske problemer på grund af f.eks. tab af mor, far eller andre familiemedlemmer eller fordi, de har været vidne til grusomme handlinger. En UNICEF-undersøgelse fra Rwanda viser, at 80 procent af børnene havde mistet familiemedlemmer og mere end en tredjedel af børnene havde været vidner til drab. Børn bliver også berørt af andre voldsomme oplevelser. væbnede konflikter splitter samfund og nedbryder folks tillid til andre mennesker og dermed børnenes tryghed. Forskellige børn vil reagere forskelligt i sådanne oplevelser. Nogle vil lide af krigstraumer resten af deres liv, hvis de ikke får psykologhjælp i tide.

Rapporten anbefaler, at nødhjælpsaktioner bør tage særlig hensyn til børns helbredsmæssige behov. Sundheds- og lægehold, der arbejder under katastrofer, bør altid omfatte børnelæger og sikre, at børnene får den rigtige pleje og behandling. Når det kommer til behandlingen af de psykiske skader hos børn, påpeger rapporten vigtigheden af, at inddrage familiemedlemmer, lærere og andre, der står børnene nær, i arbejdet med på længere sigt, at hjælpe børnene ud af deres traumer.

Undervisning - en vej ud

Børn i krig befinder sig i kaos og ofte uden et fast holdepunkt i tilværelsen. Børn med krigstraumer lider af angst og depressioner. En vej til en mere normal tilværelse og ud af de psykiske traumer er skolegang. Derfor, siger rapporten, bør skoler holdes åbne, så længe som muligt, og der bør oprettes nødskoler for børn i flygtningelejre så hurtigt som muligt. Undervisning under et træ er bedre end ingen undervisning. Det gælder om at være fleksibel, hedder det i rapporten, der anbefaler, at humanitære hjælpeaktioner giver rum for en sådan fleksibilitet, når det gælder undervisning. Det er især nødvendigt at holde børn i skolen, hvis der er risiko for, at de kan blive hvervet som soldater eller udnyttet til prostitution. Rapporten siger også, at en af de bedste måder, hvorpå større børn kan beskyttes, er ved at inddrage dem i forskellige former for samfundstjeneste - også i programmer, der vedrører deres egen personlige udvikling.

Krav om handling

På langt sigt, siger rapporten, bør det internationale samfund gøre alt, hvad der står i dets magt for at forhindre væbnede konflikter ved at tage fat på de socio-økonomiske årsager til konflikten og forbyde våbenleverancer til konfliktområderne. Rapporten forlanger også, at alle foranstaltninger, der sættes ind for at løse konflikter og gennemføre fredsaftaler, også dem, der gennemføres med mandat fra FNS sikkerhedsråd eller generalforsamling, i høj grad skal tage hensyn til børns og kvinders særlige behov.

Indtil det sker, må der gøres alt for at beskytte børn i krig bedst mulig. Rapporten understreger; at alle har pligt til at rapportere overtrædelser af Konventionen om Barnets Rettigheder og må gøre alt for at beskytte dem. „ Denne rapport er først og fremmest en tilskyndelse til handling. Det er samvittighedsløst, at vi så klart og tydelig ser, at børns rettigheder bliver angrebet, og at det mislykkes for os at forsvare dem. Det er utilgiveligt, at børn bliver angrebet, skadet og dræbt, mens det ikke rører vor samvittighed, ej heller udfordrer vor anstændighedsfølelse,“ hedder det i rapporten, der anbefaler, at der udpeges en særlig repræsentant for FNS generalsekretær, der skal stå for gennemførelsen af rapportens anbefalinger og sørge for, at børns forhold får en høj placering på den internationale dagsorden. Rapporten konkluderer; „Lad os bruge denne mulighed til at genvinde vort instinkt for at give børn omsorg og beskyttelse. Lad os ændre vor moralske forfærdelse til konkret handling... fred er ethvert barns ret.“

(På dansk ved Susanne Neertoft, Dansk UNICEF Komite)

Ti hovedanbefalinger om børn og krig

fra FN-rapporten „Krigs indvirkning på børn“

Børns- og kvinders behov må komme i første række i alle bestræbelser på at løse konflikter og indgå fredsaftaler. Fredsbevarende enheder spiller en vital rolle i arbejdet for at fremme børns rettigheder.

2: Overvågning og rapportering om overtrædelser af børns rettigheder:

Børn i væbnede konflikter skal have første prioritet i al overvågnings- og rapporteringsarbejde, som medarbejdere fra FN-organisationer eller andre ansvarlige organisationer udfører.

3: Sundhed, psykosocialt velvære og uddannelse:

Disse områder skal være grundpillerne i al humanitær hjælp til børn i katastrofesituationer.

4: Unge:

Skolegang, uddannelse og sundhedshjælp til unge skal prioriteres for at sikre deres helbred og forebygge at de ender som soldater, prostituerede og i stofmisbrug. Unges deltagelse i spørgsmål vedrørende deres egen udvikling og samfundets er

altafgørende.

5: Kønsbestemt vold:

Alle personer, der begår voldtægt eller andre. former for seksuel udnyttelse af børn under krig, skal retsforfølges som krigsforbrydere. Alle militær- og fredsbevarende tropper og medarbejdere i alle humanitære organisationer skal gennemgå træning i deres særlige ansvar for at beskytte kvinder og børn mod den slags overgreb.

6: Flygtningebørn i eget land:

I alle nødsituationer skal UNICEF i samarbejde med et styrende organ sørge for beskyttelse og hjælp til flygtningebørn, der befinder sig på flugt alene eller med familien i eget land. Genforening af børn og forældre, der er blevet væk fra hinanden, er et vigtigt led i dette arbejde.

7: Børnesoldater:

En global kampagne mod at bruge børn under 18. år som soldater og- for at krigsførende parter øjeblikkelig hjemsender alle børnesoldater bør iværksættes. Første skridt er at tilføje en ændring til Konventionen om Barnets Rettigheder for at minimumsalderen for soldater hæves fra 15 til 18 år.

8: Landminer:

FN-rapporten om „Krigs indvirkning på børn" støtter et totalforbud mod brug, produktion, handel og oplagring af landminer, oplysningsprogrammer for børn om landminer, rehabilitering af børn, der er blevet ofre for landminer og minerydningsprogrammer.

9: Forebyggelse:

Verdenssamfundet skal samarbejde om at overvåge trafik af våben og et total forbud mod overførsel af våben til konfliktområder. De socio-økonomiske årsager til krig skal undersøges, og der skal gives støtte til de sociale infrastrukturer, som beskytter børn.

10: Særlig repræsentant:

En særlig repræsentant for FNS generalsekretær skal udpeges til at stå i spidsen for gennemførelsen af disse anbefalinger og sørge for at børns forhold får en høj placering på den internationale dagsorden.

Konfirmander på hjemmeværnsøvelse

Af Henning Sørensen

Når de fleste forældre i vort land ønsker, at deres børn vil lade sig kirkeligt konfirmere, tror jeg, den primære årsag er et håb om at kunne medvirke til at videreføre en af vor kulturs fundament, den kristne tro, til kommende generationer, og det er mit indtryk, at danske præster gennemgående arbejder seriøst med denne opgave.

Men jeg har netop fået kendskab til et så groft brud på almindelig anstændighed og kristen etik, at den ansvarlige præst må stå til en næse, der får den Poul Nyrup fik i Rushdie-sagen til at blegne:

I Hjemmeværnsbladet for 7. oktober 1996 har en ung pige, Elsemarie Thorsen, begået en velskrevet artikel, hvor hun fortæller om, hvordan hun sammen med 15 andre konfirmander m/k fra Storring-Stjær konfirmandklub var på hjemmeværnsøvelse med luftmelde-eskadrille Århus.

De unge mennesker blev malet i ansigtet, sov i bivuak, blev fanget af "fjenden", kom i forhør o.s.v. Da de endelig kom tilbage til præstegården, blev de vasket og kom i rent tøj.

Det manglede bare andet. Militæret har i forvejen en enorm skattefinansieret propagandamaskine; men at kirkeskattemidler også bruges til at fremme militarismen, er utilladeligt. Kirkens opgave er én: at forkynde evangeliet: "Om nåde for synd, og om frelse fra død", for at bruge et par linier af salmedigteren, valgmenighedspræst Uffe Hansen (1894-1994). Samme Uffe Hansen, der var en af min ungdoms vejvisere, hørte til freds- og militærnægterbevægelsens veteraner i vort land. Fra 1942 til 1949 var han landsformand for den pacifistiske organisation Aldrig mere Krig, og fra 1931 til 1960 var han i bestyrelsen for Dansk Gruppe af Antimilitaristiske Præster, deraf de sidste otte år som formand. Skandalen i Storing-Stjær er forhåbentlig enestående; men der er i allerhøjeste grad brug for de holdninger, Uffe Hansen stod for i vor feltpræstbefængte folkekirke.

Likvidation af verdens atomvåben

- processen led for led

Et af de problemer, som der må findes en løsning på, hvis alle atomvåben skal afskaffes er hvordan det sikres at ingen snyder og gemmer en bombe eller to. Det kræver at hver eneste bombe som skal destrueres bliver mærket og fulgt hele vejen gennem processen, og ikke skiftes ud med attrapper undervejs. Lægerne har beskrevet en måde som hele denne kontrolprocedure kunne foregå på.

Af Otto Carlsen

Når Læger Mod Kernevåben har taget et sådant skridt, og beskrevet sådanne procedurer skyldes det ikke at de på dette område er de egentlige eksperter. Det er klart at de her er udenfor deres medicinske felt. Men i et teknisk og vanskeligt afsnit af deres bog vover de alligevel det ene øje. Fra dette kapitel 7 stammer de følgende oplysninger:

Efterhånden er det ved at være anerkendt, at det afgørende for atomnedrustning og for at stoppe atomvåbenspredning er spørgsmålet om sikker kontrol og virkelig destruktion af de egentlige atomsprænghoveder og nukleare materialer. En del af de hidtidige aftaler har i stedet gået ud på at ødelægge affyringsramper, og de har heller ikke været forbundet med virkelig gensidig kontrol.

Ødelæggelse af sprænghoveder indebærer en følgerække af forbundne skridt, herunder afsikring, øremærkning, transportering, opbevaring, adskilning af våbnet og deponering af den højt berigede uran og plutonium. Ruslands kapacitet til at foretage denne demontering er mellem 1500 og 4500 sprænghoveder pr. år, mens USA kan klare mellem 2000 og 4000 pr. år. Ruslands kapacitet er imidlertid nok mindre på grund af landets store problemer i dag.

De ovenstående tal giver os imidlertid ret til at erklære, at alle kernevåben kan afskaffes på forsvarlig vis i løbet af 5 år.

Efterkontrol er vigtig

Vi beskæftiger os imidlertid her med hele den lange række af trin, som denne vanskelige tekniske proces må gennemløbe. Efterkontrol skal følge med på hvert eneste trin. Formålet med efter

kontrollen er at give en rimelig sikkerhed for at der ikke bliver snydt, og at sprænghoveder og radioaktive materialer virkelig er ægte og ikke attrapper.

Kontrolteams der er sammensat af flere lande, herunder ikke-atommagter, og det Internationale Atomagentur skal garantere for at det går rigtigt til. FN er selvfølgelig inde i billedet som kontrol samtidig.

Det følgende scenario demonstrerer hvordan et demonteringsprogram, som virkelig kunne være vor tillid værdig, kunne fungere:

Som et første skridt skulle værtslandet, - altså det land der har bomberne-bekendtgøre antallet og typer på de våben som står overfor at skulle ødelægges.

Afsikring af sprænghovederne, så de ikke kan sprænges, kan simpelthen ske ved at

fjerne special-batterier, tritium-kamre, elektroniske ildtændere, eller våbendelenes sensorer. Formentlig vil det allerede være selve værtslandet der foretager disse indledende sikkerhedsskridt, om ikke andet så for at beskytte produktionshemmeligheder.

Atomare modermærker

Herefter skulle sprænghovederne hver for sig øremærkes og forsegles, så de kan genkendes enkeltvis efter at være overført til centraloplagring. Øremærkningen eller etiketteringen kunne udføres af den internationale kontrol eller af landet alene. Et unikt øremærke udgør et permanent „fingeraftryk“, som i det efterfølgende altid vil kunne kontrolleres.

Måske er det mere præcist at bruge udtrykket „Modermærke“ om dette trin. Der er tale om at give særheder til bomber, der egentlig er ens. Sådanne særheder har vi mennesker jo i modermærker. I det efterfølgende vil jeg imidlertid bruge udtrykket „Øremærke“ i stedet. (Det engelske ord i lægernes bog er „tag“, og „tagging“, som nærmest kan oversættes med „etikettering“).

Øremærker kan være simple, som for eksempel et strøg maling med glitterpartikler, eller et overflade-mikrografi på et afmærket sted på sprænghovedets overflade, som dokumenterer uregelmæssigheder i netop denne „blikdåse“. Hver type af sprænghoveder har endvidere et sæt af helt særlige fysiske kendetegn, deres særlige gamma- og -neutron-udstråling, som kan observeres ved måling med detektor, uden at det er nødvendigt at skille våbnet ad.

International overvågning

På denne måde vil det være muligt at sikre sig at sprænghovedet, man stod med, vitterlig var af den påståede type, idet den gammastråling som våbnet afgav passede med en aftalt standard for denne type. Yderligere efterkontrol kunne foretages ved stikprøvevis adskilning. Tilslut skulle man foretage en snydefri forsegling ved at trække fiberoptiske ledninger rundt om sprænghovedet, krympe dem, affotografere dets unikke mønster, og herved få et entydigt optisk mønster, som fremtrådte når der sendtes lys gennem ledningens ene ende. Denne teknik bruges allerede som en af Det Internationale Atomagenturs sikkerhedsrutiner.

Når sprænghovederne transporteres til centraloplagringsstedet skal det ske på særlige traktor-trailere, som allerede bruges i USA, og naturligvis i internationalt overvåget konvoj. Hvilke krav skal der nu stilles til denne oplagring, som desværre er uundværlig forud for egentlig destruktion? Læger Mod Kernevåben mener, at værtslandene selv skal bevogte sprænghovederne i det indre lagerområde, mens FN skal bevogte den ydre skal fra området ud til omverdenen.

Det vil også her på lagerområdet være formålstjenligt på forskellige tider at checke at sprænghovederne er ægte og ikke attrapper og narredukker. Det gør man ved måling af deres stråling, som ovenfor nævnt.

Tonsvis af plutonium

Når sprænghovederne skal endelig destrueres skal de bringes videre til demonteringsfabrikken. Alt det miljøfarlige der indgår i våbnet skal behandles forsvarligt, og lægerne beskriver detaljeret hvad der skal ske med plutonium, tekniske dele, osv. Kontrollen fortsætter, men lægerne undlader ikke at understrege, at den evindelige, men nødvendige kontrol ikke skal foregå så den ligefrem sinker ødelæggelsen af sprænghoveder.

Lægerne har en stor diskussion om hvad man kan gøre med de tonsvis af plutonium der bliver tilovers. Når alle verdens atomvåben er afskaffet vil verdens lager af oplagret plutonium nemlig blive fordoblet. Det er en farlig og særdeles dyr situation. Det farlige ligger i at den kan blive stjålet, eller hurtigt blive genanvendt til ny våben. Det er i alles interesse, at det giftige tungmetal bringes på en form, hvor det er uegnet til atomvåben.

Stråling på glas

Lægerne vurderer forskellige muligheder og kommer til det resultat at det er bedst at smelte den ind i glas og deponere den i dybe lejer under jorden. Også selv om det ikke er ideelt. Eksotiske forslag om at sende den på raket ind i solen advarer de imod, ligesom visse russiske firmaers tilbud om at sprænge den i allerede eksisterende underjordiske atomprøvesprængnings-skakter betegnes som uantageligt, idet radioaktive materialer kan trænge op til overfladen eller skylles ud med grundvand. De er, som nævnt i forrige afsnit, også negative overfor at blande plutonium op med brændstof og brænde den af i atomkraftværker, for det giver nye farlige affaldsstoffer, og det er heller ikke økonomisk rentabelt, da almindeligt uran er billigt i dag. De erkender at det ikke er problemfrit at smelte plutonium ind i glas for underjordisk deponering, idet glasset for eksempel kan være sårbart overfor damp. Men det vil i hvertfald gøre stadset særdeles håndterbart, og gøre det nærmest umuligt at lave til ren plutonium igen, til våbenbrug.

Farligt affald

Glasset skal stå en del år på jordoverfladen før det kan puttes ned, for det er særligt varmt og strålekraftigt i starten. Glas-sificerings- („vitrifikations“)-anlæg haves af flere atomvåbenmagter, bl. a. Frankrig og Rusland. Det russiske anlæg har stor kapacitet, idet det kan indsmelte 500 liter glas i timen. Blot een liter glas kan holde 400 curie, hvilket er meget, og glasset pakkes i metalcontainere, inden det sættes til 20 års afkøling på jordoverfladen. Afkølingspladsen findes i Ural-bjergene. Der er altså tale om en allerede kendt og anvendt teknik. Men der er rigtignok ikke tale om noget som man er endt med at blive enige om. Jeg må også her benytte lejligheden til stærkt at anbefale at Lægernes diskussion oversættes i sin helhed, til interesse og brug for vore politikere, som kunne bruge det til at stille krav på dette område. Mit eget ovenstående referat er alt for knapt. Lægerne siger ikke at de er ganske overbeviste om de metoder for deponering, som de ender med at anbefale. Tværtimod slutter de med at anmode om at man grundigt overvejer alternativer. Lægerne understreger imidlertid, at det er afgørende at alt plutonium behandles og betragtes som et farligt affalds-materiale, i stedet for som en ressource. Det er dette synspunkt de har understreget ved at give titlen *Plutonium: The deadly Gold of the Nuclear Age* til deres bog.

Den internationale Domstol i Haag udtaler til FN's generalforsamling:

"- at trussel med eller brug af kernevåben vil være i modstrid med de internationale lovregler, der gælder for væbnede konflikter".

Domstolen understreger derudover eenstemmigt, at der ifølge traktaten om ikke-spredning af kernevåben eksisterer en forpligtelse til at føre og afslutte forhandlinger, som fører til atomnedrustning under effektiv international kontrol. NATO's afskrækkelses- og førsteslagsstrategi med atomvåben er herefter både moralsk og juridisk ulovlig.

Et tabu bliver brudt

Demokrati, Menneskerettigheder og Mordechai Vanunu.
Af Maria Bergsøe

Den israelske atomtekniker Mordechai Vanunu blev for ti år siden ved en hemmelig rettergang i Israel idømt 18 års fængsel i isolation for spionage og landsforræderi. Han havde i SUNDAY TIMES i 1986 offentliggjort at Israel i hemmelighed havde

udviklet atomvåben og oplagret et arsenal på 200 atombomber. (Læs artiklen "Vanunus 3000 dage" i nr.2 - 1996.)

Den 14 og 15 oktober fandt en konference sted i Tel- Aviv, som var et bemærkelsesværdigt brud på det tabu, der hidtil har hersket omkring Israel som atommagt og omkring Vanunus afsløring af, hvad der i hemmelighed foregår i Dimona i Negevørkenen.

Konferencen var under ledelse af atomfysikeren professor Joseph Rotblat, som i 1995 fik Nobelprisen for sit arbejde for Pugwash Conference, hvortil fredsforskere og andre videnskabsfolk har været tilknyttet i arbejdet for nedrustning og fred.

Whistleblower

Professor Rotblat stod for hovedtalen, de andre 18 deltagere og talere kom fra Europa og USA.bl.a. Daniel Ellsberg som fredsforsker og som afslører af Pentagon Papirene under Nixon, en anden whistle-blower (èn der slår alarm) var Vil Mirzayanov, russisk videnskabsmand, som i 1992 blev arresteret fordi han afslørede Moskvas kemiske våbenproduktion, den italienske højesteretsdommer Amedeo Postighoni, som forsøger at vække den italienske offentligheds interesse for den forbrydelse det israelske hemmelige politi, Mossad, udførte, da de kidnappede og bortførte Vanunu. Hverken England eller Italien har indgivet klage over kränkelsen af international lov og ret. Mordechai Vanunus bror Meir deltog også i konferencen. Han har hidtil været forment indrejse i Israel.

De israelske medier

Den israelske presse rapporterede ivrigt fra konferencen og bragte lange interviews med mange af deltagerne. Det må have virket afslørende i betragtning af at begivenheden har været totalt mørkelagt i ti år. TV og radio var også fremme og viste stort set sympati. Overrækkelsen af den norske underskriftindsamling på 20000 navne på premierministerens kontor i Jerusalem blev også vist, samt afleveringen af gaver i Ashkelon fængslet på Mordechai Vanunus fødselsdag d. 13 oktober. Han blev 42 år.

Da konferencen indledtes besluttede et uafhængigt israelsk TV selskab at filme de to dage som dokumentation af Vanunu sagen. Den vil blive vist til næste år.

Efter mediernes første dramatiske eufori døde nyhederne lidt hen og blev mere forbeholdne - ikke overraskende. Publikumsdeltagelsen på ca. 70 var rimelig god, men kunne have været bedre og det var en fejl at publikum ikke blev mere inddraget. Afslutningen på konferencen var præget af stærke følelser og der blev i enighed vedtaget en resolution, der opfordrede president Weizman til at benåde Vanunu.

Benådning afvises

Joseph Rotblat havde et møde med president Weizman, som afviste enhver tale om benådning og som roste Rotblat, fordi han dengang havde været med til at udvikle atombomben. De øvrige konferencedeltagere mødtes med et medlem af oppositionen i det israelskeparlament, Knesset, samt med et tidligere medlem Shulamit Aloni, som forsikrede at hun i fremtiden ville arbejde for at bringe Vanunus fortsatte isolation i fængslet på bane overfor parlamentsmedlemmer.

På internationalt plan forestår der nu et stort arbejde med at følge op på de forslag og udvikle de ideer, som kom frem på konferencen. Mere end nogensinde er det nødvendigt at opretholde presset på de forskellige myndigheder.

På konferencen blev der læst et „rekonstrueret“ brev op fra Vanunu. Det originale brev var blevet revet ud af hånden på Vanunu af en fængselsbetjent, da han rakte det til sin bror Meir.

Det hemmelige våben

Israel brugte terror-metoder til at kidnappe den mand, der afslørede Israels

status som atommagt.

Af Torben Retbøll

For ti år siden afslørede den israelske atom-tekniker Mordechai Vanunu sandheden om Israels atom-arsenal til journalister på den britiske avis Sunday Times. En ny amerikansk-australsk spillefilm fortæller historien.

Kort før Mordechai Vanunu afsløring kunne læses i avisen, blev atom-teknikeren kidnappet af agenter fra den israelske efterretnings-tjeneste Mossad, der bragte ham tilbage til Israel, hvor han stadig sidder i fængsel.

Historien om Vanunu fik megen omtale i medierne dengang, men siden da er deres interesse for denne sag dalet betydeligt. Historien om Vanunu er også emnet for en amerikansk/australsk spillefilm med titlen Det hemmelige våben, der for nylig blev vist på svensk TV2.

Født i Marokko

Mordechai Vanunu er født i en jødisk familie i Marokko den 13. oktober 1954. Ni år efter kom han til Israel sammen med sin familie. I perioden 1976-85 arbejdede han som tekniker på Dimona, Israels hemmelige atom-anlæg i Negev-ørkenen.

I 1986 rejste han til Australien, hvor han konverterede til kristendommen. I juli dette år blev han døbt i en anglikansk kirke. Kort efter fik han kontakt med den britiske avis Sunday Times.

Han ville fortælle om Israels atom-arsenal. Han havde både informationer og billeder, han havde taget i sin sidste tid på anlægget. Hans ærinde var ikke at tjene penge, men at fortælle sandheden om Israels atom-politik.

Officielt har Israel ikke atomvåben. Når dette spørgsmål stilles, svarer Israel altid, at man ikke vil være den første stat til at indføre atomvåben i Mellemøsten.

Ekspertter havde i mange år vidst, at Israel havde atomvåben. Men først da Vanunu trådte frem med sin viden, blev det klart, at dette land havde produceret 100 eller 200 atombomber, og at det dermed var en atommagt på linie med England, Frankrig og Kina. Kun super

magterne, USA og USSR, havde et større lager af atomvåben.

Sunday Times hentede Vanunu til London, hvor man satte professor Frank Barnaby til at forhøre ham for at finde ud af, om Vanunu var den, han påstod og vidste, hvad han talte om. Efter flere lange samtaler med Vanunu sagde professoren god for informationerne.

Et "tilfældigt" møde

Under sit ophold i London mødte Vanunu "tilfældigvis" en ung kvinde, der senere viste sig at være en agent for Mossad. Måske var det snarere hende, der mødte ham. Sammen med den unge kvinde rejste han til Rom, hvor han blev kidnappet af Mossad den 30. september 1986. Agenterne førte ham tilbage til Israel, hvor han blev sat i fængsel.

Den 5. oktober 1986 offentliggjorde Sunday Times sin reportage om Israels atomvåben under titlen „Revealed: The Secrets of Israel's Nuclear Arsenal.”

På dette tidspunkt var Vanunu, "forsvundet" fra jordens overflade. Først en måned senere meddelte Israel, at man havde ham i forvaring.

Den 30. august 1987 indledte Israel en lukket retssag mod Vanunu, der blev sigtet for forræderi, spionage og for at have afsløret statslige hemmeligheder.

Den 24. marts 1988 blev Vanunu kendt skyldig. Tre dage efter fik han en dom på 18 års fængsel. I maj 1990 blev denne dom stadfæstet af Israels højesteret.

Solidaritet med Vanunu

Selv om det officielle Israel nu her begravet og glemt Vanunu, findes der både i Israel og udenfor en række grupper og organisationer, der støtter Vanunu og forsøger at fastholde offentlighedens opmærksomhed på denne sag.

De bemærker, at Vanunu har handlet i demokratiets interesse, fordi folket har ret til at kende sandheden om vigtige spørgsmål som atomvåben, og fordi han har afsløret

Israels løgne om, at man ikke her atomvåben. Dertil kommer, at Israel har brugt terror-metoder ved at kidnappe Vanunu i Italien og bortføre ham til Israel. Dommen over Vanunu forekommer temmelig absurd: Han har fået 18 års fængsel for at tale om noget, der officielt ikke findes.

Vanunu sidder i total isolation i en lille celle i Askelon fængslet. Han er næsten fuldstændig afskåret fra kontakt med omverdenen. Langvarig isolation er ifølge mange menneskeretsgrupper en form for tortur.

I 1987 fik Vanunu den alternative Nobelpris, the Right Livelihood Award. Året efter fik han Fredsfondens pris.

Et besøg i Israel

For nylig aflagde en international delegation af forskere et besøg i Israel for at diskutere denne sag.

Delegationen, der omfattende professor Frank Barnaby, fik ikke lov at møde Vanunu, men den fik et møde med den israelske justitsminister David Libai, der afviste at løslade Vanunu.

Der kan ikke blive tale om at løslade Vanunu før tiden, sagde ministeren. Han tilføjede, at hvis Vanunu ikke lover at tie med sin viden om atomvåben, vil han heller ikke blive løsladt, når den fulde dom på 18 år er afsonet.

Carlo Hansen, journalist ved Århus Stiftstidende, skriver med henvisning til Sunday Times, at Vanunu ikke sidder i fængsel, fordi han talte om Israels atomvåben, men fordi han kan fortælle, hvordan Mossad-agenter kidnappede ham i Rom og bortførte ham til Israel.

Italien indledte i januar 1987 en undersøgelse af, hvordan Vanunu var kommet fra Rom til Israel. Men i juni 1988 blev undersøgelsen indstillet på grund af „manglende bevis“.

Mossad-agenterne sagde naturligvis ikke noget om deres aktion, og Vanunu var buret inde i et fængsel i Israel, hvor ingen kunne komme til at tale med ham. Hvis Vanunu bliver løsladt, kan han anklage Israel for at bryde international og italiensk lov. En sådan retssag vil være til stor skade for de diplomatiske forbindelser mellem Italien og Israel.

Filmen om Vanunu

Den amerikansk-australske spillefilm om Vanunu er skrevet og produceret af Nick Evans i 1990. Griffin Dunne spiller Vanunu, mens Karen Allen spiller den meget attraktive Mossadagent Ruth („Becky“), som Vanunu falder for.

Stuart Wilson spiller Peter Hounam, en af de journalister på Sunday Times, der skriver om Israels atomvåben, mens Joe Petruzzi spiller Felix Romcro, en falleret journalist fra Argentina, der kun ønsker at tjene penge på Vanunus viden.

Ronnie Stevens spiller professor Frank Barnaby, der skal kontrollere Vanunus oplysninger, mens John Rhys-Davies spiller Mossad-chefen, der giver ordre til at kidnappe Vanunu og bringe ham til Israel.

Handlingen i filmen tager sin begyndelse i 1985, hvor Vanunu fotograferer Dimona-anlægget indefra. Derefter skifter scenen til Australien, hvor han bliver døbt i en anglikansk kirke.

Hans nye venner i kirken taler om atomvåben og den trussel, de udgør mod menneskeheden. Felix Romero ser her en chance for at tjene penge på Vanunus viden og sætter ham i forbindelse med den britiske avis Sunday Times.

Det meste af filmen foregår i London, hvor folk fra Sunday Times passer på Vanunu og efterprøver hans oplysninger, alt imens Mossad-agenterne er lige i hælene på dem.

Et spørgsmål om troværdighed

For avisen er det vigtigt at finde ud af, om Vanunu er en svindler. Man husker endnu historien om Hitlers dagbøger, som det tyske ugemagasin Stern betalte en formue for at trykke, hvorefter de blev afsløret som en (ganske talentfuld) forfalskning.

Folkene på Sunday Times spørger også sig selv, om Vanunu i virkeligheden bare er „plantet“ af Mossad for at få bestemte informationer ud til offentligheden. Man vil

naturligvis ikke bruges som et redskab for Mossad.

Avisens konklusion er, at Vanunu er troværdig, og at han er trådt frem på eget initiativ. Denne vurdering bekræftes af Israels reaktion på Vanunus afsløringer. Israel spiller ifølge filmen et kynisk dobbeltspil: På den ene side er atom-programmet hemmeligt. Ingen må vide noget, fordi Dimona-anlægget er et klart brud på aftalen om ikke-spredning af atomvåben (NPT-traktaten). På den anden side vil man faktisk gerne have disse informationer ud til verden for at sende en advarsel til sine fjender: „Bare pas på! Vi har atombomben! Hvis I prøver på noget, så risikerer I, at vi bruger den! Vi er ikke afhængige af hjælp fra USA eller andre! Vi har alle typer af våben, inklusive atomvåben!"

Terror-metoder

Filmen lægger ikke skjul på, at Mossad-agenterne anvender rene terror-metoder, når de arbejder i udlandet. En anonym fjende i Athen, tilsyneladende en araber, bliver således likvideret.

Lederen af aktionen, Asher, understreger, at man ikke må foretage sig noget mod Vanunu, så længe han er i England, fordi man ikke må kompromittere den britiske regering. Derfor gælder det om at få Vanunu til Italien.

For det første er det lettere at få ham til Israel, når man først er nede ved Middelhavet. For det andet tør man åbenbart godt gennemføre aktionen i Italien. Vanunu præsenteres med megen sympati i filmen. Han er åben og ærlig. Han drives af moralske hensyn. Han er ikke ude på at tjene penge på sin viden. Selv den benhårde „Becky," der forfører Vanunu, får efterhånden moralske skrupler over den rolle, hun spiller:

„Han er en jøde!" siger hun til Asher. Hvordan kan Israel gennemføre en aktion mod en af sine egne? Asher svarer, at Vanunu er en forræder, og forrædere skal straffes. „Becky" bliver også forarget, da det går op for hende, at Mossad faktisk ønsker, at Sunday Times skal trykke Vanunus afsløringer for at advare Israels fjender.

Stikker af

Ved ankomsten Rom stikker hun og Vanunu af fra de agenter, der venter på dem, men Mossad har mange talenter og finder naturligvis hurtigt ud af, hvor parret befinder sig.

Vanunu bliver overmandet på et hotelværelse og bedøvet af en indsprøjtning. Derpå køres han ud til en havn, hvor en båd ligger klar til at sejle ham til Israel, hvor myndighederne sætter ham i fængsel.

Det hemmelige våben er en gribende og spændende film, selv om man godt ved, hvordan den ender. Den følger på alle vigtige punkter det historiske forløb. Vanunu sidder stadig i fængsel for at afsløre en ubehagelig sandhed om Israel. Derfor er filmen desværre lige så aktuel nu, som ved premieren i 1990.

Styrk fredens kræfter

Arbejdsprogram for Samarbejdskomiteen for Fred og Sikkerhed 1996-97

Konflikter og krigshandlinger der udspringer af social nød, etniske eller religiøse uoverensstemmelser, kan kun løses ad politisk vej. Verdenssamfundet må indstille sig på denne kendsgerning.

FN's rolle diskuteres ofte og med rette i denne tid. Der er intet alternativ til FN, men stormagterne bruger fortsat organisationen i egen interesse. Det må stoppes.

Det er imidlertid vigtigt at huske, at FN blev dannet som en fredsorganisation, med den 2. verdenskrigs rædsler in mente. I en tid med mange regionale krige må vi støtte videreførelsen af FN's oprindelige formål. En afvikling af alle atomvåben vil være en fredshistorisk milepæl.

Samarbejdskomiteens styrelse planlægger årets aktiviteter sådan at FN dagen 24. oktober '97 markeres markant. FN dagen '96 markeres med vægavis. (Haag dommen/NATO doktrin).

De højt industrialiserede lande udbytter den tredje verden, og skaber dermed en stadig voksende kløft mellem rige og fattige lande, med indbygget risiko for dybe konflikter. Store kapitalinteresser puster til ilden, bl.a. for at afsætte den i forvejen alt for store våbenproduktion. Sammenhængen mellem dårlige sociale forhold, krænkelse af menneskerettigheder og væbnede konflikter er central og må, lige som interessekonflikter mellem de rige lande, (USA-EU-Japan/Sydøstasien) tages alvorligt.

Den Danske Internationale Brigade har til formål, at gå i krig uden for landets grænser. Det er et alvorligt brud på dansk forsvars og sikkerhedspolitik. Danmark tilslutter sig hermed en militær strategi, der adskiller sig væsentligt fra NATO's hidtidige formål, som SAK på intet tidspunkt har støttet, men hvis indsats dog traktatligt har begrænset sig til en situation, hvor medlemslandene blev angrebet. Indenfor rammerne af NATO og WEU kan styrkerne nu indsættes i såkaldte fredbevarende eller fredsskabende operationer, med det egentlige formål at sikre de vestlige stormagters interesse og indflydelse.

Trods bortfaldet af det traditionelle fjendebillede er Danmarks direkte forsvarsudgifter på vej mod de 20 mia. Samarbejdskomiteen kræver at bevillingerne til militæret skæres ned og pengene bruges til at mindske socialt betingede konflikter i den fattige del af verden. Et konkret bidrag til dette kunne være oprettelse af en dansk humanitær brigade.

Samarbejdskomiteen vil søge tilslutning til kravene om:

Alle Atomvåben skal væk.

Nedrustning i større skala skal påbegyndes.

Personelminer, også M80, skal forbydes og destrueres.

Minerydning skal effektiviseres, men lægges udenfor militært regi.

Den Danske Internationale Brigade skal opløses.

Danmark ud af NATO.

Fasthold dansk nej til WEU.

Samarbejdskomiteen vil samarbejde internationalt, herunder udvikle kontakten og samarbejdet til de nordiske fredsorganisationer.

Foredrag

Foredragsholdere og emner fra International Liga for fred og frihed

Annelise Ebbe, Emdrup Kærvej 4, 2400 Kbh. NV, Telf./fax +45 39 69 67 75:

Ligaens Historie

Kvindesyn og kvindesituation i 30'erne

Kvinder og Nationalisme i det tidligere Jugoslavien

Voldtægt som led i krigsførelse

Kvinde til Kvinde: et hjælpeprojekt i det tidl. Jugoslavien

Ida Harsløf, Solrød Byvej 34, 2680 Solrød Str., Telf./fax +45 53 14 3108:

Faren ved lav radioaktiv stråling

Landminer hvor produceres de, hvor er de udlagt, hvilken skade gør de, hvordan får vi dem forbudt?

238 kvinder og 10 mænd i Fredstog til FN's Kvindekonference i Beijing

Bergliot Haugård, Violvej 2, 7800 Skive, Telf. +45 97 52 10 37:

Den civile modstand I Norge under 2. Verdenskrig

Annie Jacobsen, Søllerupvej 2A, 4681 Herfølge, Telf. +45 53 27 44 97:

Oplevelser fra en hjælpekonvoj til det tidligere Jugoslavien

Toni Liversage, Morlenesvej 26, 2840 Holte, Telf. +45 42 42 10 89:

Kvinder i Sort fra Beograd
Det andet Serbien

Inger Nyegaard, Dronninggårds Allé 10 A 2.tv., Telf. +45 42 42 03 74:
Hvad er OSCE? Organisationen For Sikkerhed og Samarbejde i Europa

Karen Rald, Dalgas Alle 107 2.tv., 7800 Skive, Telf. +45 97 52 33 31:
Kvinder i Tanzania familien, landsbyen, uddannelse, fest & tradition

Honorar efter aftale

Henvendelse til hovedkontoret for International Liga for fred og frihed i København,
31 23 10 97 eller direkte til foredragsholderne.
